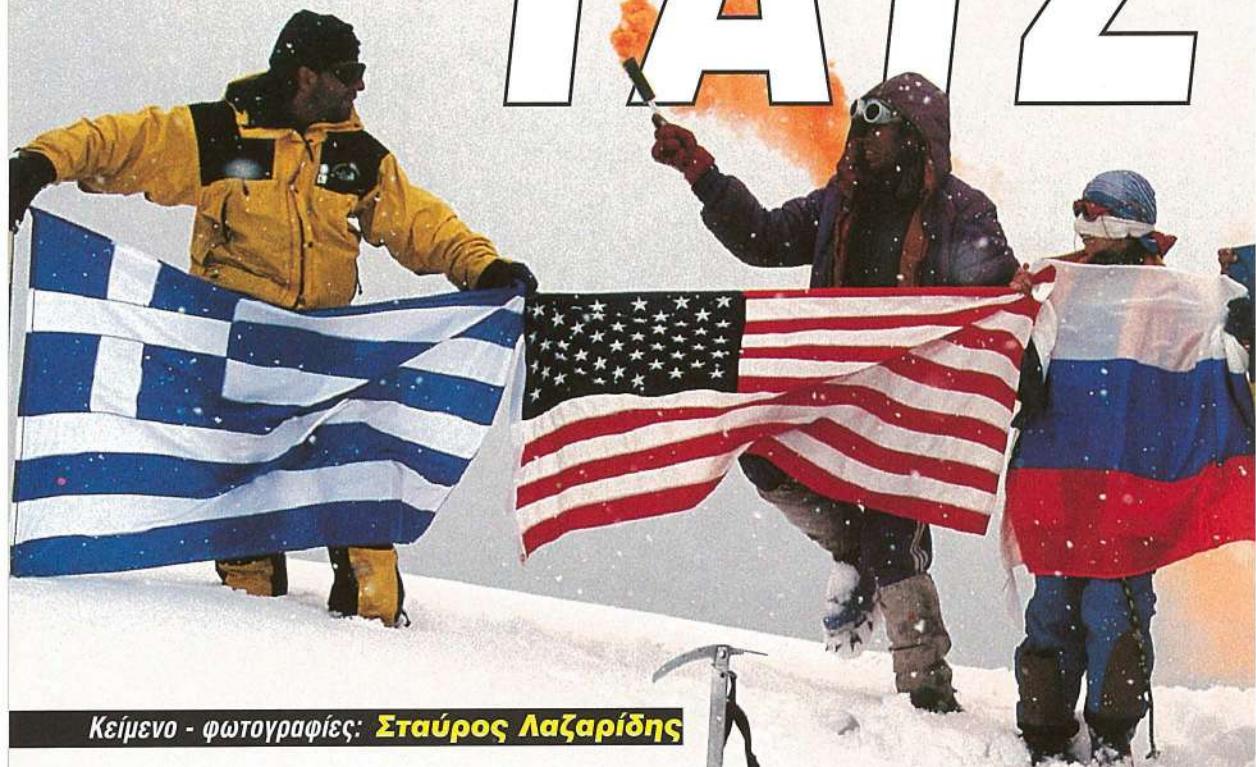

Oι ορειβατικές αποστολές στην Κεντρική Ασία, στις υψηλότερες οροσειρές του πλανήτη —Ιμαλάια, Παμίρ, Τιενσάν— είναι από τις τελευταίες πραγματικές περιπέτειες. Οι ορειβάτες που αποφασίζουν να ανέβουν σ' αυτές τις κορυφές, είναι και έμπειροι ταξιδευτές που γνωρίζουν, ότι πρώτα πρέπει να καταφέρουν να φθάσουν στο βουνό. Γνωρίζουν επίσης καλά ότι έχουν κατακτήσει την κορφή, όταν επιστρέφουν απ' αυτήν στον τόπο τους, αλλιώς τους έχει κατακτήσει αυτή...

ΑΠΟΣΤΟΛÍ OTOTATZ

Κείμενο - φωτογραφίες: **Σταύρος Λαζαρίδης**

- ◆ Μια από τις τελευταίες ανώνυμες κορυφές των ΠΑΜΙΡ Αυγούστου 1996 και ονομάστηκε "ΠΙΕΡ ΝΤΕ ΚΟΥΜΠΕΡΤΕΝ", Ολυμπιακών Αγώνων, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 100 χρόνων. Η διεθνής ορειβατική αποστολή τελούσε υπό την αιγίδα της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (Δ.Ο.Ε.) και συμμετείχαν σ' αυτήν η Ελλάδα, οι Η.Π.Α., η Ρωσία και το Τατζικιστάν.

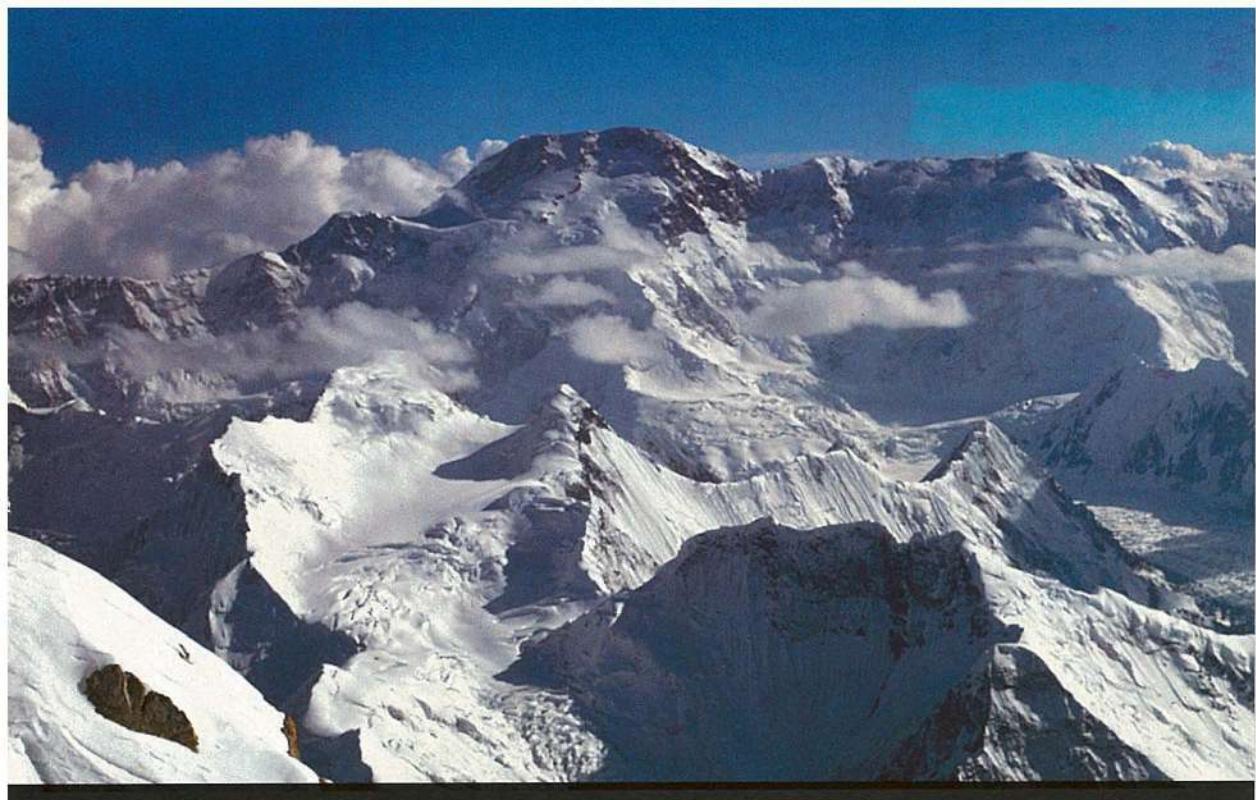

(υψόμ. 5595 μ.). Κατακτήθηκε στις 9 προς τιμή του αναβιωτή των σύγχρονων

προσώπων που ανέβηκαν την Κούμπερτεν σε αυτήν την περίοδο.

UKIETAN!

◆ Πανόραμα των Παμίρ

ΤΑ ΠΑΜΙΡ

Η οροσειρά του Παμίρ εκτείνεται στις δημοκρατίες του Κυργιστάν και του Τατζικιστάν (πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.) στην Κεντρική Ασία. Καταλαμβάνουν μια τεράστια περιοχή σε σχήμα τετραγώνου, όπου η κάθε πλευρά είναι περίπου 250 χλμ. Δεκάδες εκατοντάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων με πανύψηλες κορυφές, παγετώνες και όλα τα άλλα στοιχεία που συνθέτουν τα τοπία άνω των 5000 μ. οι Πέρσες τα αποκαλούσαν "Στέγη του Κόσμου". Τα Παμίρ αποτελούν το κέντρο των υψηλότερων οροσειρών του κόσμου έχοντας στα βορειοδυτικά τους την οροσειρά του Hindu Kush, στα βορειοανατολικά το TIENSHAN, στα νοτιοδυτικά το KARAKORUM και τα IMALAIA. Η Κεντρική Ασία όπου και τα Παμίρ είναι από πολλές απόψεις μια από τις πιο ιδιαίτερες περιοχές της Ευρασίας και από τις πιο άγνωστες και υπανάπτυκτες. Διαχωρίζεται από την Ρωσία με την μεγάλη στέππα του Καζακστάν και περιβάλλεται από ερήμους. Η Κεντρική Ασία αποτελούσε για αιώνες το σταυροδρόμι εμπορικών δρόμων κυρίως μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Είναι η περιοχή όπου οι νομάδες του 20^{ου} αιώνα π.Χ. χάραξαν τον φημισμένο δρόμο του μεταξιού.

Από εδώ ο θρυλικός Τζέκινς Χαν οδήγησε τους Μογγόλους στις επιδρομές του προς την Ευρώπη. Είναι η περιοχή όπου ο Ταμερλάνος έβαλε να φτιαχθούν αριστουργήματα όπως τα μνημεία της Σαμαρκάνδης, πρωτεύουσας τότε της αυτοκρατορίας του. Οι Ρώσοι τσάροι εμφανίζονται στην περιοχή μόλις στις αρχές του 19ου αιώνα χωρίς ποτέ να καταφέρουν όμως να επέμβουν στην τοπική κουλτούρα. Αργότερα βέβαια όλη η ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής Ασίας που περιλαμβάνει τις Δημοκρατίες του Καζακστάν, Ουζμπεκιστάν, Τατζικιστάν, Κιργιστάν και Τουρκμενιστάν ενσωματώθηκαν στην πανίσχυρη Σοβιετική Ένωση. Στις μέρες μας σήμερα οι περιοχές αυτές διανύουν μια φάση αναγέννησης. Παρ' ότι δεν υπάρχει ακόμα η κατάλληλη υποδομή αποτελεί η Κεντρική Ασία έναν από τους πιο αξιόλογους τουριστικούς προορισμούς. Ο τουρίστας που θα συμβιβαστεί με την έλλειψη της ανέσεως μπορεί να θαυμάσει τα μοναδικά μνημεία της Σαμαρκάνδης, την άση της Bukhara όπου στάθκε ο Marco Polo, την Khiva, τις πλούσιες σε πολιτιστική παράδοση πόλεις της κοιλάδας Fergana, την αρχαία πόλη Margelan, όπου θα βρει ακόμα παραδοσια-

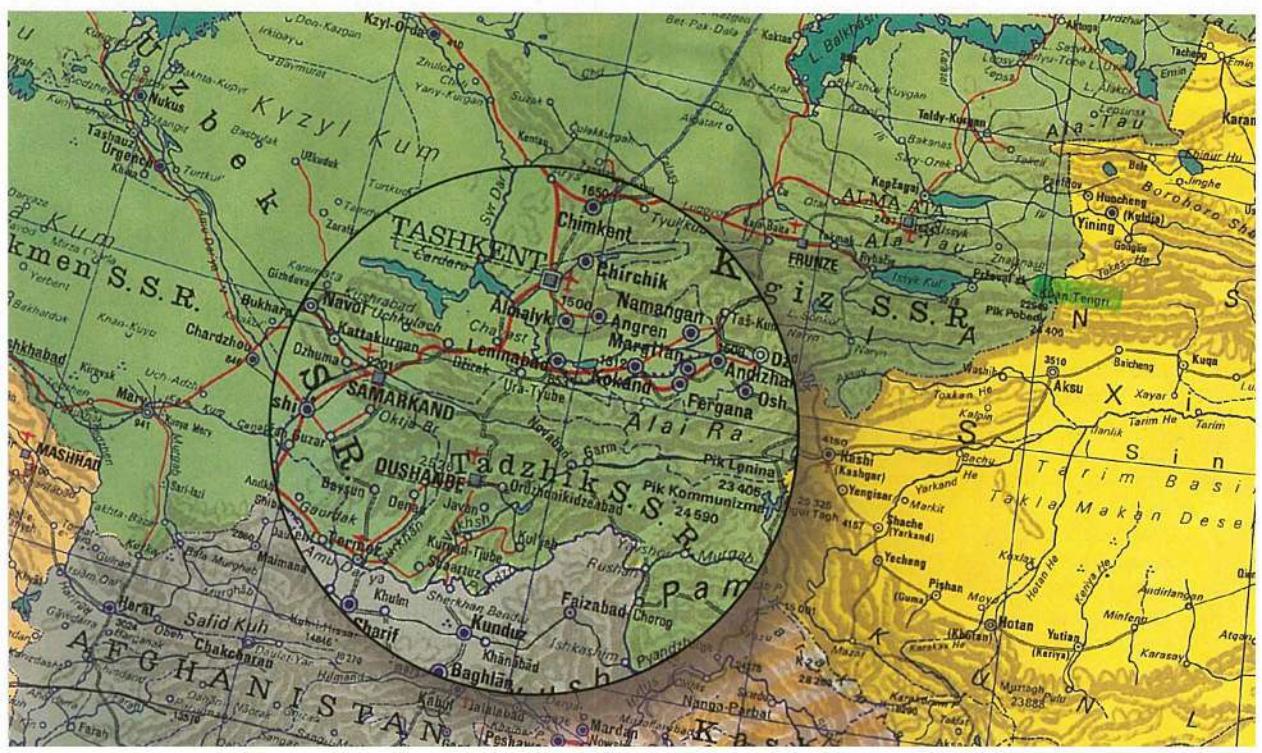
κά ντυμένους Ουζμπέκους, παλαιά τείοπωλεία, ανοιχτές αγορές με πολύχρωμους πάγκους με φρούτα και μπαχάρια, την μουσουλμανική πόλη Kokand με το παλάτι του Τσέκιν Χαν, την αραβική πόλη OSH με τους γραφικούς Kirygizους, και τόσα άλλα. Στην κοιλάδα Fergana που αποτελούσε πέρασμα κλειδί του δρόμου του μεταξιού εμφανίζονται τον 3ο π.Χ. αιώνα δυνάμεις της κινέζικης αυτοκρατορίας προκειμένου να ελέγχουν το εμπόριο.

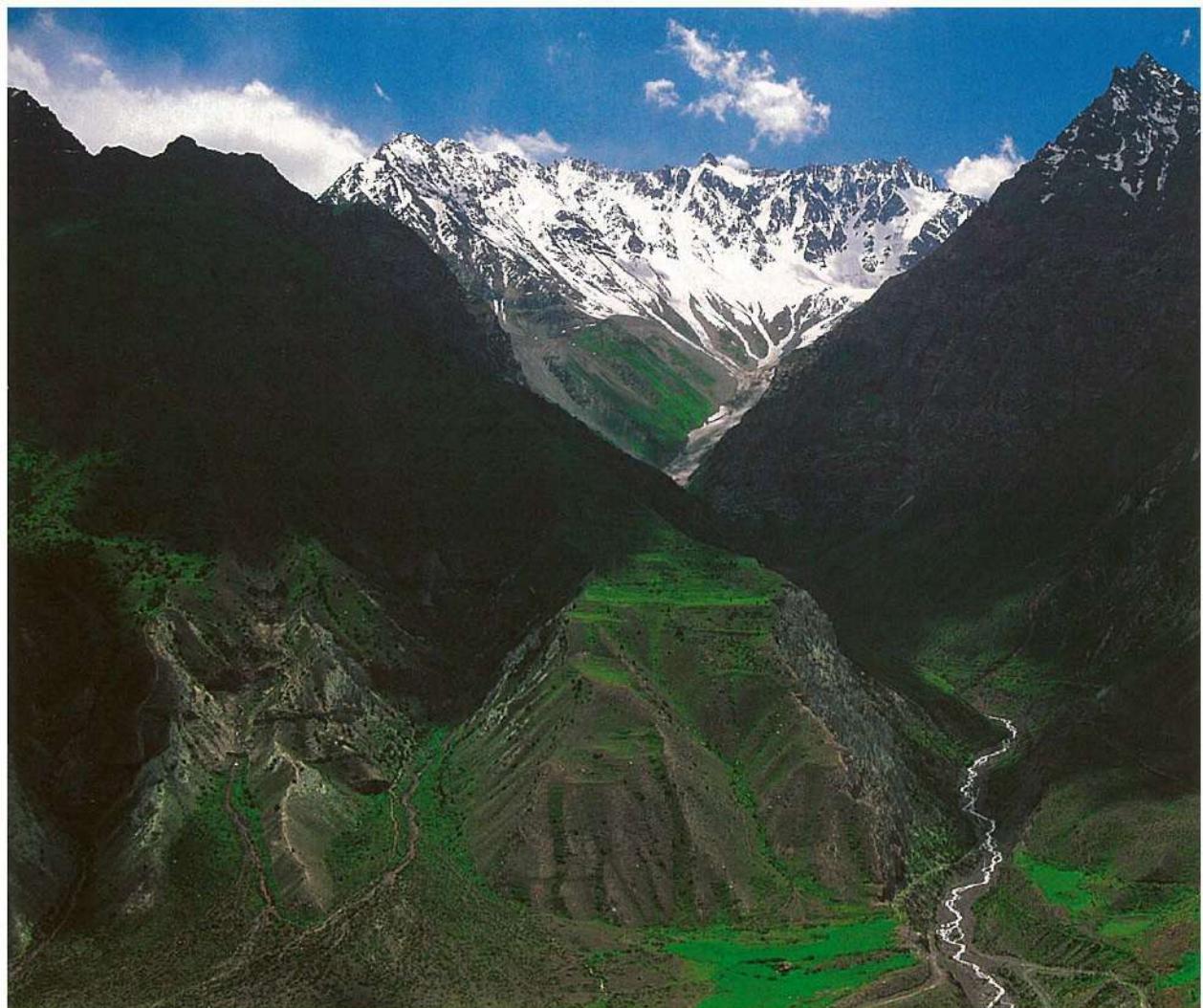
Λόγω του συνεχώς αυξανομένου εμπορικού ενδιαφέροντος εμφανίζονται και άλλοι στρατοί για να διεκδικήσουν μερίδιο στην εκμετάλλευση της περιοχής. Από τους πρώτους έρχονται οι Πέρσες που εγκαθίστανται και στην περιοχή διατηρώντας πάντα τη διαφορετικότητά τους τόσο λόγω της γλώσσας (η οποία προερχόταν από την αρχαία περσική) όσο και από τις ασχολίες τους που ήταν κυρίως γεωργικές. Αργότερα σε κύματα καταφθάνουν μογγολικά φύλλα. Τουρκμένοι, Ουζμπέκοι, Καζάκοι, Κιργίζοι. Χαρακτηριστικό τους είναι ότι ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία. Κυρίως οι Κιργίζοι τα καλοκαίρια μετακινούσαν τα κοπάδια τους από τις στέπες στα ορεινά φθάνοντας στις πρώτες χαμηλές πλαγιές του Παμίρ.

Εγκατεστημένοι εκεί διανυκτέρευαν στις χαρακτηριστικές σκηνές τους, τις "Γιούρτες". Εκτός από την κτηνοτροφία, εκπαίδευαν και γεράκια τα οποία χρησιμοποιούσαν ως "Κυνηγούς". Οι βοσκοί αυτοί

θεωρούνται και οι οδηγοί των πρώτων εξερευνητών της οροσειράς των Παμίρ. Βρεττανοί και Ρώσοι ξεκίνησαν τον προπογύμενο αιώνα τις εξερευνητικές τους αποστολές στα απομονωμένα αυτά βουνά. Εκτός των άλλων ένας από τους σημαντικότερους λόγους αυτών των αποστολών ήταν η ανεύρεση των πηγών των μεγάλων ποταμών Ινδού και Όξου. Μόνη πηγή πληροφοριών τότε ήταν κάποια γραπτά του Marco Polo ο οποίος διέσχισε νότια της οροσειράς (στα σημερινά όρια του Αφγανιστάν) στο θρυλικό του ταξίδι προς το Cathay. Μια πρώτη προσπάθεια προσέγγισης των βουνών γίνεται το 1836 από τον Βρεττανό στρατιωτικό John Wood, από τη μεριά του Αφγανιστάν. Ο Wood στο βιβλίο του "A Personal Narrative of a Journey to the Source of the River Oxus" (1841) παραθέτει εντυπωσιακές περιγραφές του συγκροτήματος των Παμίρ παρότι δεν κατάφερε να εισχωρήσει και πολύ.

Τριάντα χρόνια αργότερα μια Ρωσική αποστολή με επικεφαλής τον φυσιοδίφη και εξερευνητή Fedchenko, κατάφερε να φθάσει στην καρδιά των Παμίρ από έναν παγετώνα ο οποίος πήρε και το όνομα του Ρώσου και ο οποίος συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους της υφηλίου. Οι πανύψηλες κορυφές άρχισαν να κατακτώνται από τους αλπινιστές του 20ου αιώνα. Μέχρι και σήμερα όμως υπάρχουν ανεξερεύνητες περιοχές όπως κι απάτητες κορυφές.

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Η ζυγαριά στο Αεροδρόμιο "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ" νοιώθει για τα καλά, τον γεμισμένο στα όρια ορειβατικό μου σάκκο. Στην πλάτη μου περνάει σαν χειραποσκευή, προς αποφυγήν υπέρβαρου, ένα μικρότερο αλλά ασήκωτο σακκίδιο (περιέχει όλο το βαρύ μεταλλικό εξοπλισμό). Για μια ακόμη φορά ξεκινώ για μια ορειβατική αποστολή με τα δύο πιστά μου σακκίδια, το διαβατήριο και το εισητήριο (με... ανοικτή επιστροφή). Προορισμός, μια απάτητη κορυφή στην Κεντρική Ασία, στο ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ. Η πρόκληση είναι μεγάλη καθώς στα Ιμαλαΐα, στο Παμίρ, είναι ελάχιστες οι κορυφές, που δεν έχουν ακόμα "πατηθεί". Η ιδέα της αποστολής είναι ακόμα ελκυστικότερη: ορειβάτες απ' όλο τον κόσμο θα επιχειρήσουν μια κοινή ανάβαση σε μια ανώνυμη κορυφή, με σκοπό να την "βαφτίσουν" προς τιμήν του αναδιωτή των σύγχρονων

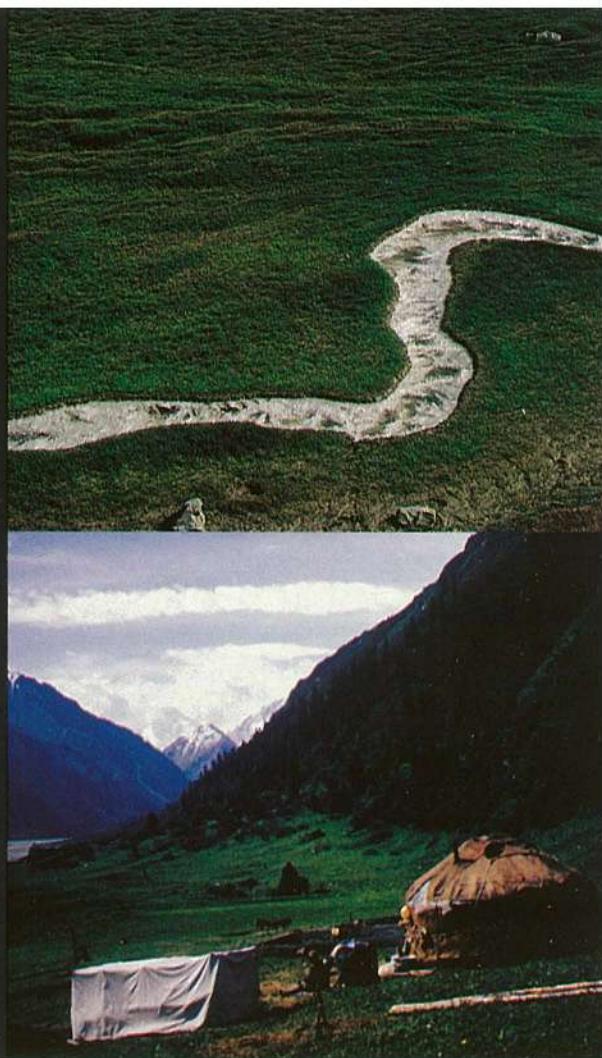
Ολυμπιακών Αγώνων, Βαρώνου "ΠΙΕΡ ΝΤΕ ΚΟΥΜΠΕΡΤΕΝ". Η αποστολή τελεί υπό την αιγιάλη της Δ.Ο.Ε. (Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή), στα πλαίσια των εκδηλώσεων για τα 100 χρόνια των Ολυμπιακών Αγώνων. Αισθάνομαι όμορφα αλλά και κάπως περίεργα, καθώς είναι η πρώτη φορά, που ανακωρώ για ένα βουνό μόνος από την Ελλάδα. Το βουνό αυτό είναι απάτητο και η συνάντησή μου με τα υπόλοιπα μέλη της αποστολής θα πραγματοποιηθεί κάπου στα βάθη της Ασίας, στο Τατζικιστάν, το οποίο μάλιστα βρίσκεται σε περίοδο εμφύλιου πολέμου. Καθώς το Tupolev αφήνει απαλά τον διάδρομο απογείωσης, χαλαρώνω και κλειδώνω το βλέμμα μου στη θάλασσα. Ξέρω ότι θα μου λείψει για αρκετό καιρό. Ο πιλότος προφανώς δεν το ξέρει και σε ελάχιστα λεπτά απομακρύνεται. Έχοντας βρεθεί στο παρελθόν αρκετές φορές τόσο στο μέρος της αποστολής, όσο και στην ευρύτερη

◆ Στη διαδρομή από Ουζμπεκιστάν προς Τατζικιστάν ξεπροβάλλουν οι πρώτες κορυφές των ΠΑΜΙΡ.

◆ Ο ήλιος βοηθάει το ριάκι να σπάσει τον πάγο και να ξαναζωντανέψει το τοπίο.

◆ Εδώ και αιώνες οι "ΠΙΟΥΡΤΕΣ", μεγάλα αντίσκηνα κατασκευασμένα από μαλλί, χρησιμοποιούνται από τους νομάδες ως καταλύματα στις αφιλόξενες πλαγιές των ΠΑΜΙΡ.

περιοχή, αρχίζω ν' ανακαλώ στη μνήμη μου τις σχετικές εμπειρίες, έτσι για να εγκληματισθώ στην πραγματικότητα. Γνωρίζω πολύ καλά, ότι απ' τα διάφορα κράτη που θα περάσω, θα ταλαιπωρηθώ. Γνωρίζω επίσης, ότι εάν αντιμετωπίσω τις διάφορες καταστάσεις με "δυτική αντίληψη", απλώς θα ταλαιπωρηθώ πιο πολύ. Το αεροπλάνο προσογειώνεται στο διεθνές αεροδρόμιο της Μόσχας. Η επόμενη πτήση για το Ουζμπεκιστάν, την Τασκένδη, ξεκινάει από το DOMODETOVO, που απέχει 90 χλμ. Για να γλιτώσεις από την μαφία των ταξιτζήδων, που ζητούν 120-150 USD, πρέπει να χρησιμοποιήσεις 3 λεωφορεία και να χάσεις περίπου 3 ώρες για 90 χιλιόμετρα. Κοστίζει όμως μόλις 3 USD και έτσι έπραξα. Στο DOMODETOVO αρχίζεις να καταλαβαίνεις ότι "μπαίνεις" Ασία. Θυμίζει σιδηροδρομικό σταθμό. Στην είσοδο πουλάνε σαλάμια, κότες, ζαρζαβατικά... Τον κακόγουστο, γενικά, χώρο κοσμούν

δύο απαστράπτουσες οιθόνες πληροφοριών Digital, που όμως δεν λειτουργούν. Τα πράγματα τείνουν να αλλάξουν. Μετά από μια απίθανη διαδικασία τσεκαρίσματος, που αν την παρακολουθούσε Ελβετός, σίγουρα θα πάθαινε εγκεφαλικό, βρίσκομαι τελικά σ' ένα τεράστιο ILYUSHIN-86, χωρίς θέση όμως. Μου έμελλε να ταξιδέψω 4 ώρες όρθιος... Εξήμιση τα ξημερώματα στην Τασκένδη έχει γύρω στους 30° C. Όταν η μητέρα μου με προέτρεπε να μάθω Αγγλικά ή Γερμανικά, δεν πρέπει να είχε κατά νου τα ταξίδια μου προς τα δω. Αδύνατον να συννενοηθείς με κάποιον. Μετά από αρκετές ώρες καταφέρνω να δρω μια παλιά γνωστή σ' ένα τουριστικό γραφείο. Την χαρά μου για τη δυνατότητα συνομιλίας σύντομα σκίασε το αντικείμενο αυτής. Με πληροφορεί, ότι στο Τατζικιστάν αναζωπυρώθηκε ο εμφύλιος, το ίδιο και οι συγκρούσεις στα σύνορα με το Αφγανιστάν.

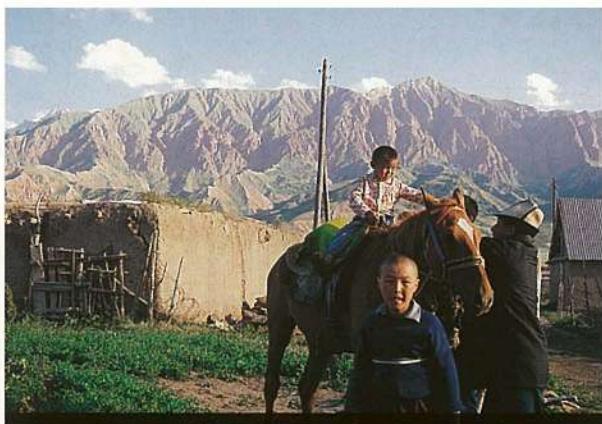

◆ Σ' όλους τους δρόμους των πρώην Σοβιετικών Δημοκρατιών της Κεντρικής Ασίας υπάρχουν κάθε τόσο σταθμοί ελέγχου με ένοπλους στρατιώτες που ελέγχουν σχολαστικά κάθε ταξιδιώτη.

Χειρότερα από την Τσετσενία είναι, μου λέει χαρακτηριστικά. Πτήσεις για την Dushanbe, πρωτεύουσα του Τατζικιστάν, δεν υπάρχουν. Το πιο ωραίο ήταν ότι δεν υπήρχε πλέον η δυνατότητα για τηλεφωνική ή άλλη επικοινωνία. Η συνάντησή μας ήταν για την άλλη μέρα το πρωί στη DUSHANBE και δεν υπήρχε ούτε αεροπλάνο ούτε και άλλο μέσο για να βρεθώ εκεί. Κατ' αρχήν βέθαια έπρεπε ν' αποφασίσω, εάν θα τολμούσα να πάω, μετά τις τελευταίες ραγδαίες εξελίξεις και την ανύπαρκτη πληροφόρηση και επικοινωνία. Καθώς η περιπέτεια ποτέ δεν με απωθούσε, αποφάσισα να βρω τρόπο να πάω να δω τι γίνεται. Τελικά, μετά την εμπλοκή και άλλων στη συζήτηση, βρέθηκε μια λύση. Αρχικά προέκυψε η πληροφορία, πως αμέσως μετά τα σύνορα και επί εδάφους Τατζικιστάν, υπήρχε μια πόλη, το "XOTZAN", η οποία διέθετε και αεροδρόμιο. Κάποιος μάλιστα ισχυρίστηκε, ότι υπήρχε και πτήση για την DUSHANBE στις 10:00 το πρωί. "Όλοι θεωρούσαν, ότι δεν υπήρχε κανένα πρόβλημα και ότι ήταν ασφαλής η οδική διαδρομή μέχρι το Χοτζάν. Μου εξασφάλισαν ένα αυτοκίνητο για την επόμενη μέρα, όπως και ένα ξενο-

δοχείο. Το τελευταίο, το οποίο απόλυτη ανάγκη. Στις πέντε τα ξημερώματα είμαι έξω από το ξενοδοχείο. Εμφανίζεται ένα παμπάλαιο LADA και ο οδηγός μου εξηγεί, σε άπταιστα Ρωσικά, ότι ήρθε για μένα. Αφήνουμε πίσω μας το πράσινο περιβάλλον της Τασκένδης, διασχίζουμε μια στέπη πα και σε μιάμιση ώρα φτάνουμε στα σύνορα. Κάτι αρχίζει να μου λέει, ότι πίσω από αυτά τα σύνορα, ξεκινάει αυτό που λέμε, "τα βάθη της Ασίας". Αρχίζω να βράζω. Η θερμοκρασία μέσα στο αυτοκίνητο ξεπερνάει τους 40 βαθμούς. Θα είχε περάσει τουλάχιστον μια ώρα συνομιλίας του οδηγού μου με τον στρατιώτη, ενώ εγώ περίμενα καρτερικά, μη τολμώντας να αναπτύξω οποιαδήποτε πρωτοβουλία. Επιτέλους εδέσησε να έρθει κοντά μου με τον στρατιώτη και άρχισε να μου λέει διάφορα, ευελπιστώντας ότι θα μπορούσα να μεταφράσω τους ήχους που άκουγα. Αυτό που τελικά συνέβαινε ήταν, ότι δεν μπορούσε να περάσει τα σύνορα. Επαναλαμβάνοντας συνεχώς "NIET ΠΡΟΜΠΛΕΜΑ", πάλευαν να μου δώσουν να καταλάβω, ότι είχαν βρει κάποια λύση. Μετά από λίγο βρισκόμουν καθισμένος με το σακκίδιό μου πάνω σε μια τεράστια

φοράδα, της οποίας το χαλινάρι ήταν δεμένο στην ουρά ενός άλλου αλόγου με καβαλλάρη τον στρατιώτη, και πηγαίναμε. Δεν είχε νόημα να σκεψθώ εάν κινδυνεύω, σύτε καν να φοβηθώ. Η κατάσταση κυλούσε. Σε καμμιά ώρα φθάσαμε σ' ένα χωριό. Κάτοικοι με μογγολικά χαρακτηριστικά, σπίτια χτισμένα με ξύλα και χώμα. Ο πιο δραστήριος κάτοικος ήταν καθισμένος σε μια σπασμένη καρέκλα. 'Όλοι οι άλλοι ήταν ξαπλωμένοι στο δρόμο, σε αυτοσχέδιες αιώρες, στα αυτοκίνητα. Ο στρατιώτης μου προσφέρει ένα καυτό τσάι και ένα πιτοειδές. Τα χρειαζόμουνα. Σε λίγο εμφανίζεται ένα περίεργο mini-bus ινδικής κατασκευής 9θέσιο, με 17 άτομα μέσα. Και οι 18 συνεχίζουμε για το HOTZAN (έτσι ήλπιζα τουλάχιστον). Δεν μας πήρε πάνω από μια ώρα να βρεθούμε στο πολυπόθητο "ΑΕΡΟΠΟΡΤ" αλλά είχε πάει ήδη 10.00. Ήμουν και πάλι μόνος στην αφιλόξενη ατμόσφαιρα του αεροδρομίου και τα πράγματα πήγαιναν από το κακό στο χειρότερο. Η πτήση είχε ακυρωθεί για σήμερα γιατί, απ' ότι κατάλαβα, δεν είχε αρκετούς επιβάτες. Κανείς δεν μιλούσε, έστω και ελάχιστα, κάποια ευρωπαϊκή γλώσσα, οι επιγραφές και καθετί άλλο ήταν γραμμένες αυστηρώς μόνο στα ρωσικά, το αεροδρόμιο δεν διέθετε τηλέφωνο (ούτε καν στον πύργο ελέγχου και στα γραφεία), και ούτε υπήρχε κάτι για να φας ή να πιεις. Ενδεικτικό της όλης κατάστασης και αρκετό για να αρχίσω να ανησυχώ ήταν, ότι μετά από πολλά και περίεργα ταξίδια, πρώτη μου φορά θρισκόμουν σ' ένα μέρος, που δεν είχε φτάσει ακόμα ούτε η Coca-Cola! Το γεγονός ήταν, πως στην DUSHANBE σήμερα δεν υπήρχε περίπτωση να φθάσω και πως το να βρω την άκρη στην συνέχεια, δεν θα ήταν μια εύκολη υπόθεση. Κατάφερα να οδηγηθώ στο γραφείο του διευθυντή του αεροδρομίου, ένα δωμάτιο που βρωμόυσε και ήταν μέσα στην κάπνια. Ο ίδιος, με άφογα σιδερωμένη λευκή στολή καθόταν πάνω σ' ένα παχύ χαλί και έπαιζε τάβλι με έναν άλλο ένστολο. Με κοίταξε γεμάτος απορία και μου έδωσε σημασία μόνον όταν του επέδειξα την πρόσκλησή μου από την Ολυμπιακή Επιτροπή της χώρας του και είδε γνώριμες γι' αυτόν σφραγίδες. Ακολούθησε μια "συζήτηση" ιστορική στα χρονικά της ανθρώπινης επικοινωνίας, με παντομίμες, γκριμάτσες, με χρήση ρωσικών, τατζικινών, ελληνικών, γερμανικών, αγγλικών, όπου ο καθένας καταλάθαινε μόνο αυτά που ο ίδιος έλεγε. Τελικά το μόνο που

◆ Στα απομακρυσμένα χωριά των Παμίρ, τα παιδιά μαθαίνουν από μικρά να οδηγούν.

◆ Χώμα και ξύλα, δομικά υλικά παρμένα κατευθείαν από τη φύση.

κατάφερα να εκμαιεύω ήταν, ότι όχι μακριά από το αεροδρόμιο, υπήρχε ένα πανδοχείο. Βρέθηκα σε δύο κτίρια εκ των οποίων το ένα είχε μια τατζικινή επιγραφή και έμοιαζε με πανδοχείο. Πέρασα την πόρτα κοντεύοντας να πέσω πάνω σ' έναν τύπο, που έβγαινε από μέσα πάνω στο ποδήλατό του (αν μπορούσε βέβαια, ας το είχε αφήσει απ' έξω). Δεξιά μου το "ΛΟΜΠΥ", σε λιτό στυλ, με μια σπασμένη ξύλινη καρέκλα κι έναν λιγδιασμένο παλιό πάγκο από λεωφορείο. Αριστερά, στο βάθος, κάτι κάγκελα. Η ρεσεψιόν πίσω από τα κάγκελα: 'Ένας καναπές, με έναν τύπο να κοιμάται μακάρια και μια γυναίκα να παρασκευάζει κάτι σε ένα μπρίκι. Στη στιγμή είχαν μαζευτεί όλοι γύρω μου και μαζί πάρα πολλά πιτσιρίκια που κοιτούσαν όλο περιέργεια. Με αρκετά παζάρια μου έδωσαν ένα δωμάτιο (10 USD, ενώ οι ντόπιοι πληρώνουν 0.5 USD).

Μπήκα σ' ένα μεγάλο δωμάτιο. Οι κατσαρίδες δείχνουν εκνευριστική αδιαφορία στην παρουσία μου και συνέχιζαν ανενόχλητες τα δρομολόγιά τους. Παραδόξως τα σεντόνια ήταν καθαρά. Αυτό που ζητούσε η ψυχή μου ήταν ένα ντους. Άνοιξα την πόρτα του μπάνιου και σάστισα. Το περιβάλλον εκεί μέσα δεν θα μπορούσε να το ανεχθεί ούτε μύγα. Με αυταπάρνηση άγγιξα την μπαταρία του νιπτήρα. Τι άλλο; Δεν είχε νερό. Σε κάθε περίπτωση, έστω και μ' αυτές τις συνθήκες ένοιωθα ασφάλεια και μπορούσα να χαλαρώσω λίγο.

Χρειαζόμουν τώρα δύο πράγματα: κάτι να πιω, και το οπουδαιότερο, ένα τηλέφωνο. Έξω από το ξενοδοχείο ήρθε η σωτήρια γνωριμία με την Γκούλια, μια νεαρή φοιτήτρια της ρωσικής φιλολογίας. Ήξερε ελάχιστες Αγγλικές λέξεις αλλά τουλάχιστον φαινόταν μυαλωμένη. Καθώς περίμενε κι αυτή την αυριανή πτήση, αποφάσισε να με βοηθήσει. Με οδηγγό ένα δεκάχρονο αγόρι, τον Ασίμ, βρήκαμε το μαγικό μέρος με τα τηλέφωνα. Μετά από πολλές διαδικασίες στο κρατικό τηλεφωνείο, είχα στην άλλη άκρη της γραμμής κάποιον από την Ολυμπιακή Επιτροπή:

◆ Ένα από τα πολλά παζάρια της πρωτεύουσας του Τατζικιστάν, DUSHANBE, σφίζει από ζωή, όχι όμως και από αγαθά. Λίγα φρούτα, λίγα όσπρια, αλλά και...PEPSI.

◆ Τα μπαχαρικά αποτελούν βασικό συστατικό της ντόπιας κουζίνας. Μαζί με τις ενδυμασίες "σπάζουν" τη χρωματική μονοτονία των παζαριών.

◆ Με τις γευστικότατες κρεατόπιτες που προσφέρουν σε πολλά σημεία της πόλης, οι ντόπιοι προσπαθούν να ενισχύσουν το πενιχρό τους εισόδημα.

— Γεια σας, είμαι ο Λαζαρίδης από την Ελλάδα. Βρίσκομαι στο Χοτζάν.

— Στο Χοτζάν; Τι κάνετε εκεί; με ρώτησε μια ευγενική φωνή. Καθώς ήταν ευγενέστατος, απέψυγα να του εκπομίσω αυτό που θα ήθελα.

— Βρέθηκα εδώ γιατί δεν βρήκα πτήση από την Dushambe. Θα καταφέρω να έρθω αύριο. Μπορείτε να αναβάλετε την πτήση του ελικοπτέρου;

— Είναι πολύ δύσκολο. Ξέρετε, οι Γάλλοι και οι Αμερικανοί, εκτός από έναν δεν ήθελαν λόγω των τελευταίων γεγονότων.

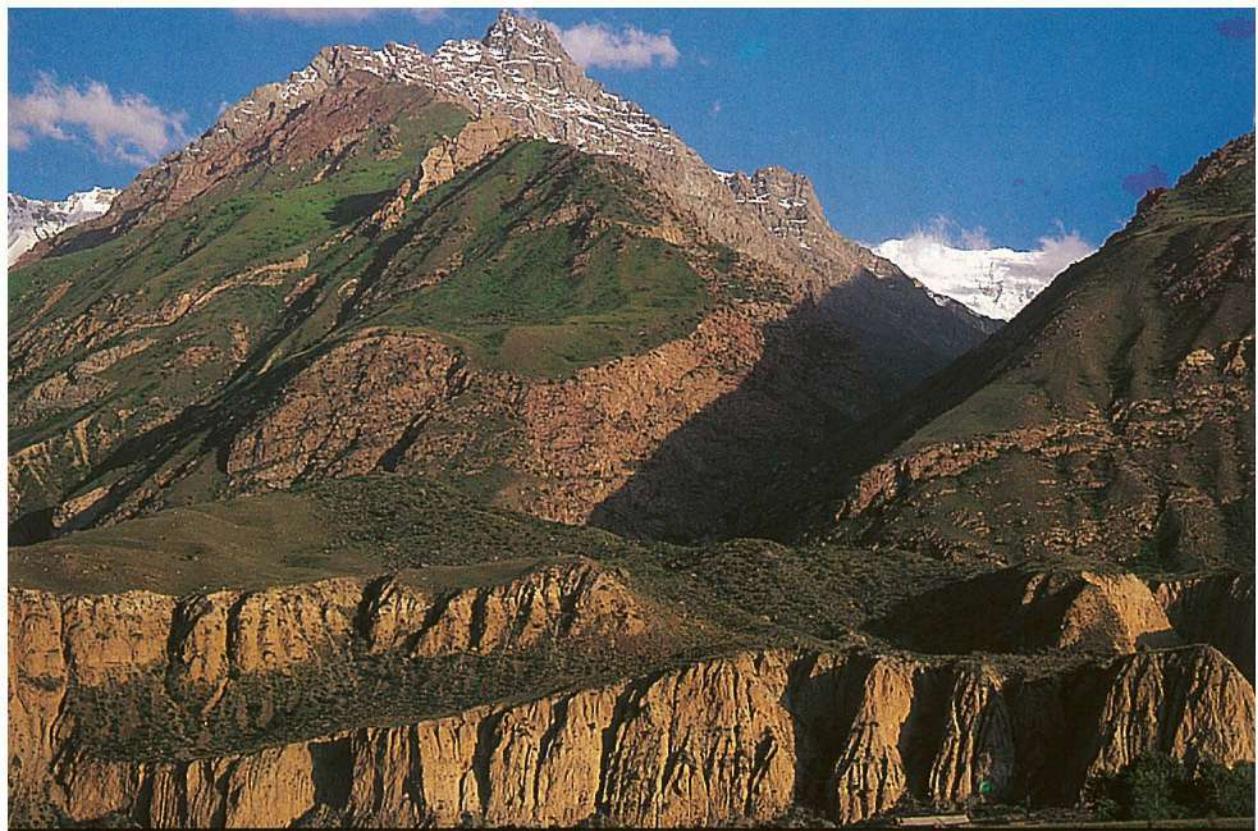
— Α! Ωραία! και τώρα;

— Η αποστολή θα γίνει, περιμένετε λίγο. Άρχισαν να ακούγονται διάφορες διαβουλεύσεις στην περίεργη γλώσσα τους, ώσπου τελικά:

— Ο.Κ. θα σας περιμένουμε.

Επιτέλους κάποιοι με περίμεναν κι αυτό μου έδινε μεγάλη χαρά και κουράγιο. Σύντομη βόλτα με την Γκούλια στην καθαρά ασιατική πόλη του Χοτζάν και μετά επιστροφή στο ξενοδοχείο. Εκεί μας συνέλαβε η αστυνομία! Το παράπτωμα ήταν μεγά-

λο. Παράνομη παρέα τουρίστα με μουσουλμάνα νέα! Τα έβαλαν με την Γκούλια, σε μένα δεν έδιναν και ιδιαίτερη σημασία. Έντονες φωνές, χειρονομίες, φοβισμένη η κοπέλα προσπαθούσε μάταια να τους εξηγήσει, ότι δεν είχε συμβεί τίποτε. Τρεις ώρες εκνευριστικές και τριάντα δολλάρια μας στοίχισε η παρέα μας. Οι ελάχιστες ώρες που απέμεναν μέχρι την αναχώρηση, κύλησαν χωρίς άλλες εκπλήξεις. Το επόμενο πρωί καθόμουν επιτέλους "αναπαυτικά" στα άβολα καθίσματα του αεροπλάνου. Δύο θέσεις πιο πίσω συνταξίδευαν δύο κούρκοι. Σ' όλη τη διάρκεια της διαδρομής ανεχόμουνα τις εκνευριστικές φωνές τους. Παρ' όλα αυτά η προσγείωση στην Dushambe ήταν πια πραγματικότητα. Μετά από μια σύντομη υποδοχή από την Ολυμπιακή Επιτροπή, ενσωματώθηκα στην ομάδα. Κάποιους μάλιστα τους γνώριζα από προηγούμενες αποστολές. Η πτήση του ελικοπτέρου που θα μας προωθούσε προς τα δουνά ήταν αυστηρά προγραμματισμένη, οπότε αρχίσαμε αμέσως να τρέχουμε για το φόρτωμα του εξοπλισμού.

◆ Οι πρώτες χαμηλές κορυφές των Παμίρ. Τα ποτάμια κατεβαίνοντας ορμητικά από τα βουνά σκάβουν τη γη για να περάσουν.

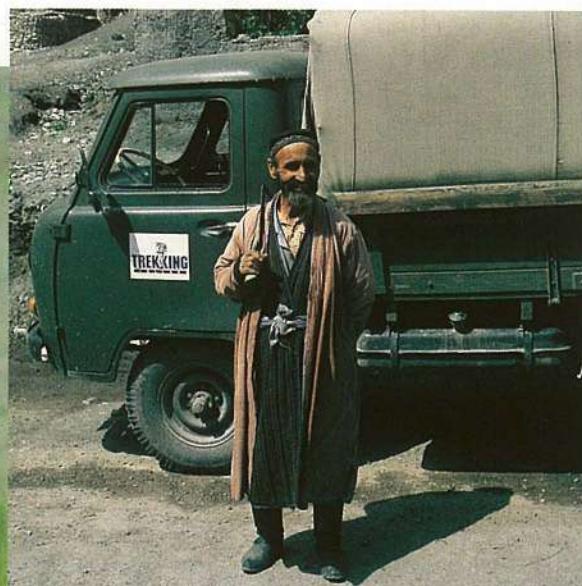
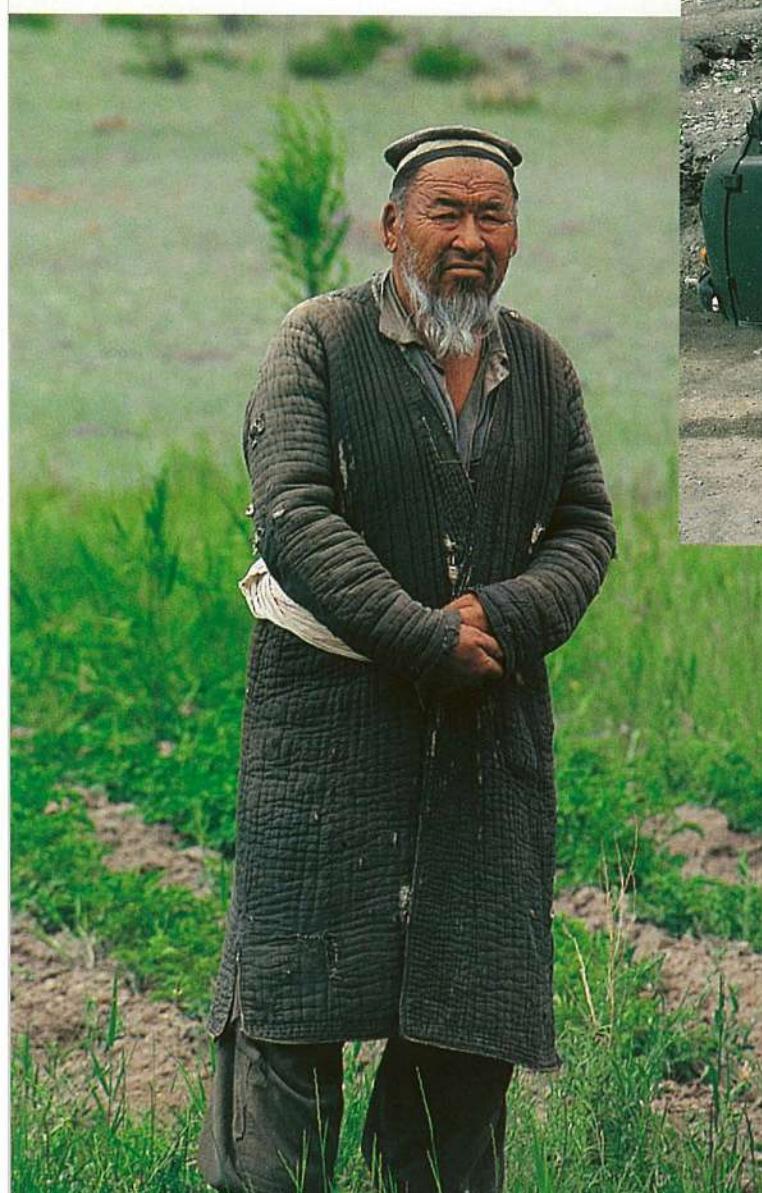
Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Το τεράστιο ελικόπτερο φορτωμένο με την 14μελή αποστολή και όλο τον εξοπλισμό, αφήνει πίσω την πρωτεύουσα και κατευθύνεται δυτικά προς το επιβλητικό ορεινό συγκρότημα των Παμίρ. Στα Κεντρικά Παμίρ, όπου βρίσκεται η κορυφή που πηγαίνουμε να κατακτήσουμε, ορθώνονται και δύο από τις ψηλότερες κορυφές του πλανήτη: ο "Κομμουνισμός" (7.495 μ.) και η "Κορζενέφσκαγια" (7.106 μ.). Σ' αυτές ανεβήκαμε πέρσι σε μια από τις πιο πετυχημένες αποστολές, που έγιναν στα πλαίσια της προετοιμασίας της εθνικής ομάδας, για την ανάβαση στην ψηλότερη κορυφή του πλανήτη, το Έβερεστ (8.848 μ.). Μετά από δύο ώρες πτήσης φθάνουμε σ' ένα οροπέδιο στα 3.400 μ. Εκεί μας αφήνει το ελικόπτερο και συνεχίζει για να προωθήσει ένα μέρος του εξοπλισμού μας στην "Κατασκήνωση Βάσης" στα 4.000 μ. Εμείς με τον προσωπικό μας εξοπλισμό θα χρειασθούμε τέσσερις μέρες με τα πόδια, για να φθάσουμε ως εκεί. Αυτή η διαδικασία είναι απαραίτητη, γιατί σ' αυτά τα υψόμετρα, ο ανθρώπινος οργανισμός έχει την ανάγκη προσαρμογής στις ιδιαίτερες συν-

θήκες που υπάρχουν εκεί και κυρίως στην μικρότερη περιεκτικότητα του αέρα σε οξυγόνο. Η διαδικασία αυτή του "εγκλιματισμού", όπως λέγεται, γίνεται με την σταδιακή ανάβαση σε μεγαλύτερο υψόμετρο και με την συχνή επιστροφή πάλι σε χαμηλότερο, ώσπου να καταφέρει ο οργανισμός να αναπτύξει περισσότερα του κανονικού ερυθρά αιμοσφαίρια και έτσι να καλύψει τις ανάγκες του σε οξυγόνο. Γιατί χωρίς σωστό εγκληματισμό έχει κανείς πολύ μειωμένη απόδοση και κινδυνεύει από τη "νόσο των βουνών", που οδηγεί σε πνευμονικό ή εγκεφαλικό οίδημα και στη συνέχεια... στα πολύ ψηλά! Στήσαμε εδώ την πρώτη μας κατασκήνωση και είχαμε ουσιαστικά την πρώτη μας συζήτηση για την εξέλιξη του εγχειρήματός μας. Αρχηγός της αποστολής ήταν ο πολύπειρος Ρώσος αλπινιστής VLADIMIR SHATAEV, ο οποίος μόλις είχε επιστρέψει από μια δύσκολη πετυχημένη αναρρίχηση στο Έβερεστ, από την οποία πλευρά του. Το Τατζικιστάν εκπροσωπούσε ο FARID SALIKHOV, επίσης έμπειρος ορειβάτης, με πολλές αναβάσεις στα Ιμαλαΐα και άλλα ορεινά συγκροτήματα της υφηλίου. Από την Αμερική είχαμε τον Serg Melniko, ορειβάτη και διάσημο φωτο-

γράφο των βουνών. Η μόνη γυναίκα της αποστολής, εκπροσωπούσε την Ουκρανία, η SVETLANA LITVINENKO, γνωστή ορειβάτις και παλαιότερα διάσημη μαραθωνοδρόμος. Εκτός από μας υπήρχαν και 6 ορειβάτες ακόμη από το Τατζικιστάν, ως ομάδα υποστήριξης και τρία άτομα ως προσωπικό της κατασκήνωσης βάσης. Το τοπίο, στο χώρο που είμαστε κατασκηνωμένοι, συνθέτουν ψηλές ορθοπλαγιές πάνω από το μικρό μας οροπέδιο, ενώ διακόσια μέτρα πιο χαμηλά μας, κατηφορίζει αφρισμένος ο ποταμός MOKSU. Καθώς βρισκόμαστε για τελευταία βραδιά στη ζώνη βλάστησης (η οποία σ' αυτά τα μέρη εκτείνεται μέχρι τα

3500 μ.) εκμεταλλευόμαστε τα ξύλα για μια τεράστια πυρά. Καθισμένοι γύρω απ' αυτήν αναπτύσσουμε την τακτική της ανάβασης και προσδιορίζουμε τους κινδύνους σε ορισμένα σημεία, κυρίως από χιονοστιθάδες και κρεβάς (ρήγματα στους παγετώνες) που πολλές φορές καλύπτονται από φρέσκο χιόνι και αποτελούν θανάσιμες παγίδες. Γενικά το βουνό δεν φαινόταν να έχει μεγάλες τεχνικές δυσκολίες και καθώς όλοι μας είχαμε ανεβεί και σε αρκετά μεγαλύτερα υψόμετρα, είμασταν πολύ αισιόδοξοι, για την επιτυχή έκβαση της συμβολικής μας αποστολής. Κλείσαμε τη βραδιά με γνήσια ρωσική βότκα.

◆ Στα ορεινά του Τατζικιστάν κατοικούν πολλοί ΚΙΡΓΙΖΙΟΙ. Ο κύριος της φωτογραφίας αναρωτιέται τι προσπαθώ να κάνω, καθώς τον κοιτά με το παράξενο αντικείμενο.

◆ Σ' ενα πέτρινο χωριό στους πρόποδες των βουνών, οι κάτοικοι περιχαρείς περνούν μπροστά από το φακό.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΑΝΑΒΑΣΕΙΣ

Είχε ήδη ξημερώσει, όταν ακούστηκαν τα πρώτα βαριά βήματα. Το ταξίδι προς το υψόμετρο άρχιζε. 'Ένα ταξίδι απ' αυτά που μου αρέσουν. Με τα πόδια, ανηφορικά και με κινδύνους. 'Ένα ταξίδι με νόημα.

Ξεκινούσαμε να "σκίσουμε τις θολές γραμμές των οριζόντων". Στο πλάι του ποταμού Moksu, που κατέβαζε τα νερά του στις πεδιάδες, εμείς ανεβάζαμε τα κορμιά και τα εφόδιά μας. Η πρώτη ώρα είναι πάντοτε δύσκολη, ώσπου να ζεσταθείς, ώσπου να συνθήσεις τον εικοσάκιλο σύντροφο στην πλάτη σου. Πριν συμπληρώσουμε μισή ώρα ανάβασης, διακρίνουμε τις μορφές τριών ανθρώπων, πάνω σ' ένα βράχο στο ποτάμι. Μας υποδέχονται χωρίς να χρησιμοποιήσουν τα όπλα τους, καθώς ήταν σαφές, λόγω της εμφάνισής μας, ότι είμασταν απλοί ορειβάτες. 'Ήταν νομάδες βοσκοί, οι οποίοι "ψάρευαν" στο ποτάμι χρυσάφι. Μας προσφέρουν τσάι και μας εξηγούν, ότι καταφέρνουν να βγάζουν λίγα γραμμάρια τη βδομάδα (το που λόγουσαν προς 9 δολάρια το γραμμάριο). Συνεχίζουμε. Το τοπίο γίνεται ολοένα και πιο σκληρό, καθώς μπαίνουμε πια στην αλπική ζώνη. Διασχίζουμε μια τεράστια χαράδρα αρκετών χιλιομέτρων με πολύ απότομες χωμάτινες πλευρές. Προς το απόγευμα στήνουμε την κατασκήνωσή μας στο πλάι μιας πεντακάθαρης ορεινής λίμνης.

◆ Στην ευρύτερη περιοχή της Κεντρικής Ασίας τα μέσα μεταφοράς δοκιμάζονται σκληρά στις δύσκολες διαδρομές που συνδέουν πόλεις και χωριά.

Δεν αργούμε να τελειώσουμε με το φαγητό και να πέσουμε για ύπνο. Την άλλη μέρα μπαίνουμε στον παγετώνα.

Ξεκινούμε με το πρώτο φως. Νωρίς το μεσημέρι, φθάνουμε στο σημείο, όπου έπρεπε να διασχίσουμε τον ποταμό. Το πλάτος του είναι περίπου πενήντα μέτρα. Ευτυχώς ένα συρματόσκοινο στερεωμένο σε μια παλιά γκρεμισμένη γέφυρα μας βοηθάει πολύ. Η όλη διαδικασία είναι αρκετά επίπονη και επικίνδυνη. Από κάτω τα νερά

◆ Ελικόπτερα και άλογα. Οι δύο ακραίοι τρόποι μετακίνησης στις δυσπρόσιτες περιοχές των Παμίρ.

◆ Στις όχθες του ποταμού MOKSU οι νομάδες έχουν στήσει πρόχειρες εγκαταστάσεις για να "ψαρεύουν" χρυσό. Παράλληλα με την κτηνοτροφία, ασχολούνται πολλές ώρες ως χρυσοθήρες, περιμένοντας από το ποτάμι να τους χαρίσει λίγα γραμμάρια χαρά. Εάν είναι τυχεροί καταφέρνουν να μαζέψουν μερικά γραμμάρια χρυσό την εβδομάδα, που τον πουλούν προς 9\$ το γραμμάριο.

του ποταμού χτυπούν ορμητικά σε τεράστιες πέτρες, δημιουργώντας μια εικόνα καζανιού που βράζει. Ο φοβερός βόρborος του νερού μας τρυπάει τ' αυτιά και μας αναγκάζει να χρησιμοποιήσουμε όλες μας τις δυνάμεις, για να ελαχιστοποιήσουμε τον χρόνο της διάσκισης. Στην απέναντι όχθη βλέπουμε ξεκάθαρα τον επιβλητικό παγετώνα που μοιάζει να μας καλεί. Σε λίγες ώρες είμαστε κοντά του. Δημιουργεί ένα μέτωπο πάγου περίπου δέκα μέτρα ψηλό, στο οποίο και πρέπει να σκαρφαλώσουμε. Ετοιμαζόμαστε. Αρχίζουν να ακούγονται οι πρώτοι μεταλλικοί θόρυβοι του ειδικού εξοπλισμού που χρησιμοποιούμε στον πάγο, δηλ. κραμπόν, πιολέ, παγόβιδες κ.λπ. Ξετυλίγουμε τα σκοινιά και ορμάμε με κάθετα βήματα πάνω του. Δυσκολεύομαι αρκετά στην αρχή. Έχω να σκαρφαλώσω αρκετούς μήνες σε πάγο, λόγω των δικών μας κλιματολογικών συνθηκών. Από την αρχή ο παγετώνας μας ξεκαθαρίζει ότι θα μας ταλαιπωρήσει. Ανηφορίζει προς τα διονύσια γεμάτος ρήγματα και παγωμένους τοίχους, που μας υποχρεώνουν να

ψάχνουμε συνεχώς περάσματα, σκαρφαλώνοντας σε απότομες κλίσεις και στήνοντας σχοινογέφυρες, για να υπερπηδάμε τα ρήγματα. Ανεβαίνουμε και η ζέστη γίνεται αφόρητη, ενώ όπου αγγίζεις είναι παγωμένα. Το στήσιμο της κατασκήνωσης είναι κι αυτό μια δύσκολη "εργολαβία". Ο πάγος σκάβεται πολύ δύσκολα, για να στηθεί το αντίσκηνο χρειάζεται ένα στοιχειώδες επίπεδο, όπου κι αν πατήσεις γλιστράς. Είναι βράδυ κι όλοι κοιμούνται. Είμαι καθισμένος σε μία "πολυθρόνα" από πάγο, πίνοντας ζεστό τσάι. Τα αστέρια φωτίζουν πολύ, ιδιαίτερα το μεγαλόπερο ανάγλυφο του παγετώνα, που σχηματίζει σχήματα και μορφές ζώων και αντικειμένων. Όλη την επόμενη μέρα υπερπηδούμε με επιτυχία εμπόδια στην προσπάθεια για την ανάβαση. Το βράδυ μας βρίσκει στα 4000 μ. περίπου. Εκεί ο παγετώνας αλλάζει κλίση και μας επιτρέπει να βλέπουμε, τόσο το μεγάλο κομμάτι, που έχουμε ήδη διασκίσει όσο και αυτό που μας περιμένει αύριο και καταλήγει στο μεγάλο οροπέδιο στην Κατασκήνωση Βάσης.

Ξυπνάω το βράδυ από τον δυνατό θόρυβο του αέρα, που λυσσομανάει ξαφνικά και κάνει τ' αντίσκηνα να χορεύουν στην προσπάθειά τους ν' αντισταθούν. Το ρολόι μου δείχνει 01.00. Βγάζω απ' τον υπνόσακκο το κεφάλι μου και το παγούρι (αν μείνει το παγούρι εκτός υπνόσακκου το νερό παγώνει). Πίνω λαϊμαργα. Σ' αυτά τα υψόμετρα το πολύ ξερό κλίμα, η έντονη προσπάθεια του οργανισμού να προσαρμοσθεί και η μεγάλη κούραση, αυξάνουν κατακόρυφα τις ανάγκες του για νερό (θεωρητικά χρειάζεται γύρω στα 7 λίτρα ημερησίως, αν και πρακτικά, ποτέ δεν καταφέρνει να καταναλώσει πάνω από 4). Ο αέρας κοπάζει και δίνει τη θέση του σε μια πραγματικά βαρειά χιονόπτωση. Μέχρι τα ξημερώματα, ύπνος με δόσεις. Σχεδόν κάθε ώρα αφήνουμε τη γλυκειά ζέστη του υπνόσακκου, βγαίνουμε έξω και απομακρύνουμε το χιόνι που μαζεύεται και βαραίνει τα αντίσκηνα. Όταν δεν κοιμάσαι, αργεί να ξημερώσει. Έχει σταματήσει πια να χιονίζει. Το πεδίο μπροστά μας γίνεται ακόμη πιο δύσκολο, καθώς περπατούμε πάνω σε 20 πόντους μαλακού χιονιού, έχοντας από κάτω τον πάγο. Η αρχική εκτίμηση, για να φθάσουμε στο οροπέδιο, ήταν 4-5 ώρες. Μας παίρνει μέχρι το απόγευμα γιατί τρεις φορές οδηγηθήκαμε σε αδιέξοδα κι αναγκασθήκαμε να φάξουμε άλλη δίοδο.

Είμαστε κατάκοποι, αλλά χαρούμενοι. Μπροστά μας ορθώνονται οι πανύψηλες κορυφές με πιο κοντινή αυτήν, που είναι και ο στόχος μας. Το οροπέδιο μας βρίσκεται ανάμεσα σε δύο παγετώνες, που κατηφορίζουν επιβλητικοί από ψηλά. Σε μια άκρη, σε υψόμετρο 4200 μέτρα σχηματίζεται μια λίμνη, όπου οι Ρώσοι έχουν ανεβάσει κάποια καγιάκ. Σε μια άλλη άκρη έχουν κατασκευασθεί μικρά ξύλινα καταφύγια κι ένα κεντρικό μεγαλύτερο. Αυτά, σε συνδυασμό με μεγάλα αντίσκηνα που στήνονται εκεί, κάνουν την κατασκήνωση βάσης, μια από τις πιο οργανωμένες διεθνώς. Αυτό συμβαίνει, γιατί για δεκαετίες τώρα, όλες οι ορειβατικές αποστολές ξεκινούν από δω τις εξορμήσεις τους, καθώς, αιφ' ενός βρίσκεται στο κέντρο των μεγάλων κορυφών και αιφ' ετέρου, είναι δυνατή έως εδώ η πρόσβαση με ελικόπτερο. Η κατασκήνωση βάσης είναι γενικά ένας χώρος, όπου γρήγορα νοιώθεις σαν στο σπίτι σου. Είναι το μέρος, όπου αφήνεις τον κύριο όγκο του εξοπλισμού σου, οργανώνεσαι, στήνεις μόνιμα αντίσκηνα της αποστολής κοινά (κουζίνα, τραπεζαρία) και ατομικά. Κατά την διαδικασία του εγκλιμα-

◆ **Η κατασκήνωση βάσης "MOSKVINA" στα Παμίρ βρίσκεται σ' ένα οροπέδιο στα 4.100 μ. μεταξύ των δύο παγετώνων. Κάθε χρόνο φιλοξενεί αρκετές αποστολές απ' όλο τον κόσμο, που προσπαθούν να αναρριχηθούν στις πανύψηλες κορυφές.**

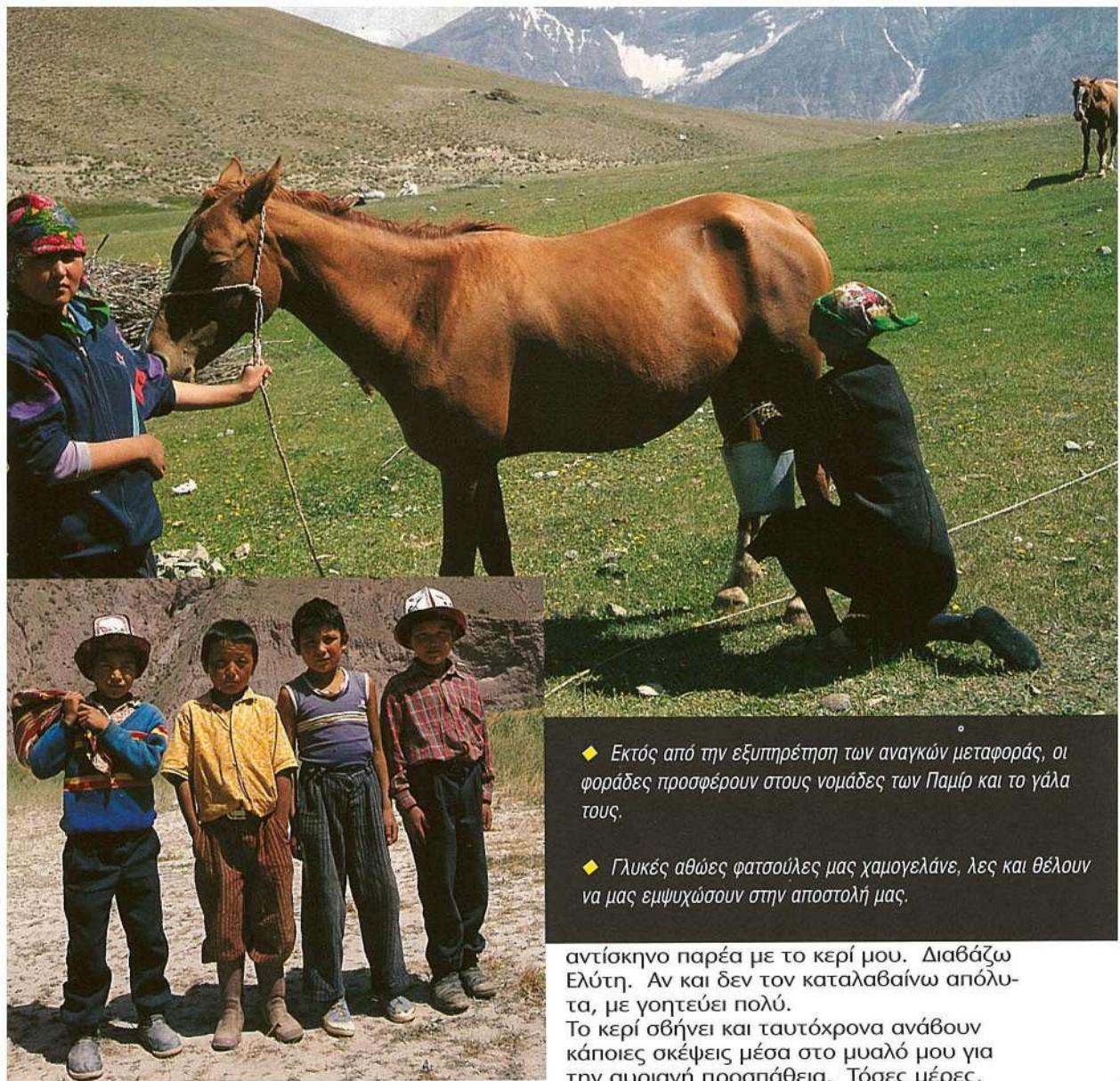

τισμού (ανάβαση σε μεγαλύτερα και επιστροφή σε χαμηλότερα υψόμετρα) είναι το σταθερό σημείο, στο οποίο επιστρέφεις και ξεκουράζεσαι. Είμαστε οι πρώτοι που φθάνουμε φέτος εδώ και οι εγκαταστάσεις είναι ακόμα ανοργάνωτες. Μας παίρνει πολλή ώρα για να καθαρίσουμε τις εγκαταστάσεις και να επισκευάσουμε τις φθορές του χειμώνα. Μετά στήνουμε "ξεροί" για ύπνο. Όλο το βράδυ χιονίζει. Ξυπνάω το πρωί και βρίσκω το οροπέδιο σκεπασμένο με φρέσκο χιόνι. Ο καιρός ξανοίγει κι ο ήλιος ανεβαίνει αργά αλλά σταθερά πίσω από την κορυφή ΚΟΡΖΕΝΕΦΣΚΑΓΙΑ, μασουλώντας σιγά σιγά τη σκιά που καλύπτει το οροπέδιο. Βολεμένος μέσα στον παχουλό πουπουλένιο υπνόσακκο μου, περιμένω καρτερικά να με πλησιάσουν οι πρώτες ακτίνες για να επικειρήσω την έξοδο. Οι ψηλές

κορφές γύρω συνθέτουν ένα επιβλητικό τοπίο. Ο ήλιος και η άπνοια το ντύνουν με ηρεμία. Όλα αυτά μαζί με γεμίζουν χαρά. Ζεσταίνω νερό στη γκαζέρα κι ετοιμάζω καφέ. Βρίσκω μια μεγάλη επίπεδη ξέχιονη πέτρα, ξαπλώνω πάνω και απολαμβάνω τον ζεστό καφέ και τις στιγμές. Όσο περνάει η ώρα τόσο πιο συχνά ακούγεται ο χαρακτηριστικός ήχος από φερμουάρ που ανοίγουν και σκεδόν αμέσως εμφανίζονται τα κεφάλια των συντρόφων μου, δειλά έξω από τα αντίσκηνα. Ακόμα θυμάμαι το καμόγελο στα πρόσωπά τους, καθώς αντικρύζουν το αλλαγμένο τοπίο. Σιγά σιγά η μεγάλη πέτρα μας φιλοξενεί όλους. Σήμερα το πρόγραμμα προβλέπει ξεκούραση. Την αφιερώνουμε σε διεθνή ορειβατικά κουτσομπολιά, ιστορίες από προηγούμενες αποστολές και βέβαια ανέκδοτα. Η επόμενη μέρα είναι γεμάτη δουλειές,

οργανώνουμε σχολαστικά τον εξοπλισμό μας ατομικό και κοινό. Εδώ πάνω δεν συγχωρούνται λάθη ή παραλείψεις π.χ. οι καυστήρες υψηλέτρου πρέπει να 'ναι απόλυτα αξιόπιστοι αν θέλεις να 'χεις νερό και τροφή, τα τρόφιμα πρέπει να διαχωρίσθουν ανά ημέρες και γεύματα, ώστε αφ' ενός να μην λείψει τίποτε και αφ' ετέρου να μην έχεις περιττό βάρος. Τέλος υπάρχουν πολλές ακόμα λεπτομέρειες που συνιστούν την σωστή προετοιμασία για να αποφύγεις προβλήματα χωρίς λύσεις, όταν είσαι στο δουνό. Το απόγευμα αφιερώνεται στο πλύσιμο των ρούχων. Πανέτοιμοι πια ξεκινούμε από την επόμενη μέρα τις τελευταίες αναβάσεις σε κοντινές πλαγιές και κορυφές, για να πετύχουμε τον καλύτερο δυνατό εγκλιματισμό.

Την πρώτη μέρα "πατούμε" μια εύκολη κορυφή στα 4800 μέτρα. Την δεύτερη μέρα χωριζόμαστε σε δύο ομάδες και επιχειρούμε πιο δύσκολες αναβάσεις, που περιλαμβάνουν και αναρρίχηση σε πάγο και βράχο. Κοινή είναι η διαπίστωση, ότι είμαστε μια δεμένη ομάδα, παρά το γεγονός, ότι σχεδόν όλοι συναντιόμαστε για πρώτη φορά και προερχόμαστε από διαφορετικές χώρες. Επίσης, έχουμε ήδη ξεπεράσει ένα πολύ σημαντικό πρόδηλημα, αυτό της συνεννόησης. Κοινή γλώσσα βέβαια είναι η Αγγλική, όμως η ορειβατική ορολογία στην οποία καταλήξαμε μας προέκυψε Αγγλο-ελληνο-ρωσο-γαλλο-τατζικινή. Το τελευταίο βράδυ πριν από την ανάβαση στην κορυφή έχει φθάσει. Είμαι ξαπλωμένος μέσα στο

◆ Εκτός από την εξυπηρέτηση των αναγκών μεταφοράς, οι φοράδες προσφέρουν στους νομάδες των Παμίρ και το γάλα τους.

◆ Γλυκές αθώες φατσούλες μας χαμογελάνε, λες και θέλουν να μας εμψυχώσουν στην αποστολή μας.

αντίσκηνο παρέα με το κερί μου. Διαβάζω Ελύτη. Αν και δεν τον καταλαβαίνω απόλυτα, με γοητεύει πολύ.

Το κερί σβήνει και ταυτόχρονα ανάβουν κάποιες σκέψεις μέσα στο μυαλό μου για την αυριανή προσπάθεια. Τόσες μέρες, παρατηρώντας και δοκιμάζοντας τα βουνό, έχουμε πειθεί, ότι όλα θα κυλήσουν κανονικά. Είμαστε σε καλή φυσική κατάσταση και γενικά δεν έχουμε άγχος. Έχω μάθει όμως καλά, ότι πρέπει να αντιμετωπίζω "τα εύκολα σαν δύσκολα και τα δύσκολα σαν εύκολα". Το βουνό φαινόταν εύκολο για μας. Το γεγονός όμως αυτό δεν έπρεπε να μας παρασύρει σε επιπολαιότητες. Η υπεροψία απέναντι στα βουνά ποτέ δεν έβλαψε εκείνα. Γνώριζα καλά, ότι έπρεπε και πάλι να βάλω ορισμένες τέτοιες σκέψεις καλά μέσα στο μυαλό μου, γιατί ήταν η τελευταία ευκαιρία. 'Όταν ξεκινάς την τελική προσπάθεια, είναι πια αργά, μεθάς. Το μυαλό σου θαρρείς και αδειάζει από τα πάντα και παραμένει μόνο η σκέψη ν' ανέβεις.

◆ Επιβλητικοί οι παγετώνες των Παμίρ γλιστρούν εδώ και αιώνες αργά, ανεπίσθητα προς τα χαμηλά τροφοδοτώντας με νερό τους ποταμούς.

◆ Στα 5.300 μ. τα βήματα είναι αργά και οι ανάσες έντονες. Προσπαθούμε με κάθε τρόπο να ανταποκριθούμε στο κάλεσμα της κορυφής.

Η ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Ξημέρωσε. Όλα δείκνουν, ότι θα 'χουμε μια όμορφη μέρα μπροστά μας. Η Ολυμπιακή Επιτροπή του Τατζικιστάν μας παραδίδει σε μια μικρή τελετή τις σημαίες των χωρών μας, καθώς και μια αναμνηστική πλακέτα που θα τοποθετήσουμε στην κορυφή. Η πλακέτα έχει σκαλισμένο το πορτραίτο του Βαρώνου PIERRE DE COUBERTIN και αναφέρει πως η κορυφή ονομάζεται έτσι, προς τιμήν του, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 100 χρόνων από την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Στις 10:00 ξεκινάμε.

Διασκίζουμε το οροπέδιο και μπαίνουμε και πάλι στον παγετώνα, που μας χωρίζει από το βουνό. Αυτός ο παγετώνας απεδείχθη τελικά εξαιρετικά δύσκολος. Τεράστια χάσματα, ψηλές εξάρσεις, χωρίς εύκολα περάσματα. Πολύ συχνά είμασταν αναγκασμένοι να χωριζόμαστε και να φάνουμε περάσματα. Κάποιοι που νόμιζαν πως ανακάλυψαν το κρυφό πέρασμα, φώναζαν και τους υπόλοιπους. Τότε προσπαθούσαμε όλοι μαζί, το σκαρφαλώναμε και ξαφνικά καταλήγαμε σε αδιέξοδο. Πίσω πάλι. Όλα έδεικναν πως σήμερα, εκτός από την αντοχή μας, θα δοκιμάζονταν και τα νεύρα μας. Κατά το απόγευμα έχουμε προχωρήσει

◆ Μεγάλοι λευκοί τοίχοι ορθώνονται μπροστά μας γεμάτοι κίνδυνο. Μεγάλα "μπαλκόνια" σχηματισμένα από τεράστιες ποσότητες χιονιού και πάγου, συχνά ξεκολλούν, δημιουργώντας τεράστιες χιονοστιβάδες.

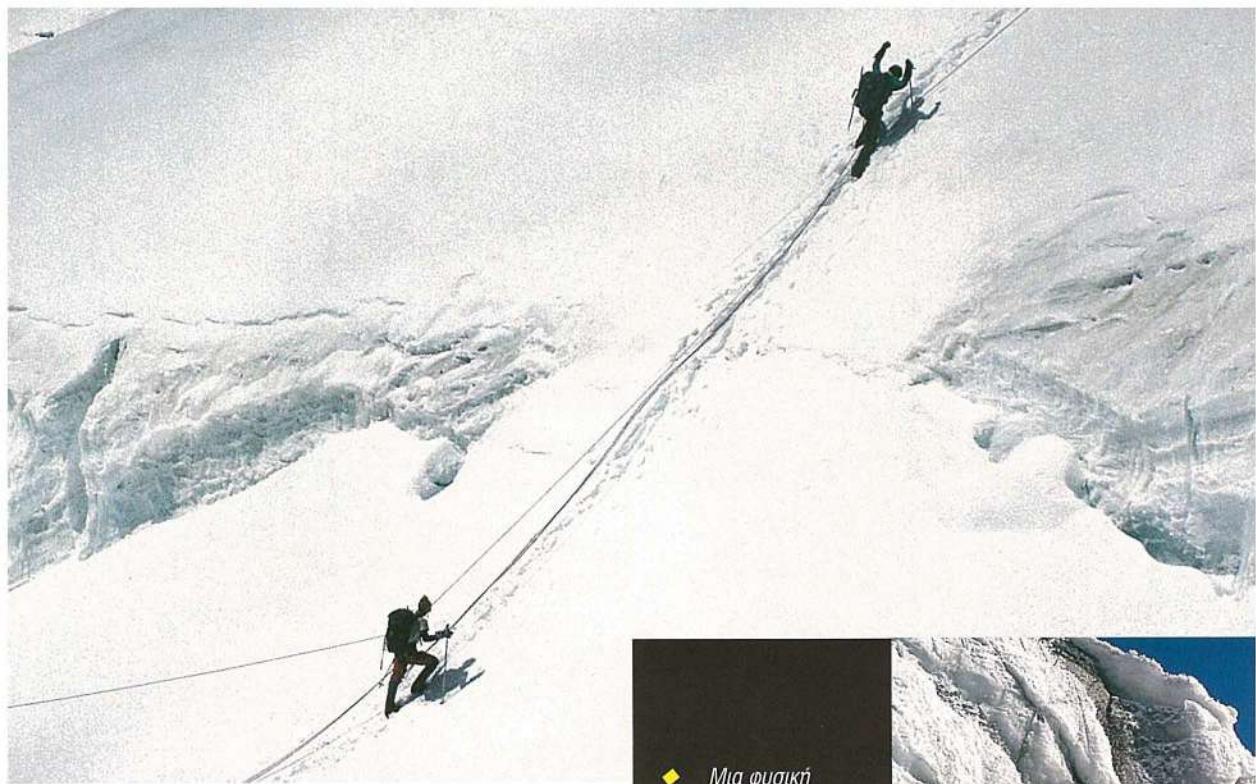
◆ "ΚΡΕΒΑΣ". Μεγάλα ρήγματα στον παγετώνα, που μπορούν να φθάσουν σε βάθος εκατοντάδων μέτρων. Η υπερπήδησή τους είναι πολλές φορές δύσκολη. Στα στενότερα σημεία τους σχηματίζονται κάποτε γέφυρες από φρέσκο χιόνι, με ελάχιστο πάχος. Η παραμικρή απροσεξία μπορεί να σε οδηγήσει "πολύ χαμηλά".

◆ Κατασκηνωμένοι κάπου μέσα στον παγετώνα. Τα πάντα γλιστρούν και γι' αυτό είναι δεμένα ή τοποθετημένα σε σκαμένες βάσεις.

αρκετά, υπολογίζουμε, ότι είμαστε κάπου στο μέσον της απόστασης. Ξαφνικά ο ουρανός σκοτεινάζει, οι κορυφές εξαφανίζονται από μπροστά μας. Είμαστε ήδη κουρασμένοι από την πολύωρη παγοαναρρίχηση. Αποφασίζουμε να κατασκηνώσουμε. Βρίσκουμε κοντά μας ένα χώρο, για να στήσουμε τα αντίσκηνά μας. Μας παίρνει τρεις ώρες συνεχές σκάψιμο, για μια στοιχειώδη διαμόρφωση ώστε να χωρέσουν τα αντίσκηνα. Ο πάγος ήταν εκπληκτικά σκληρός. Η παγοκατασκήνωση εκτός από τις θέσεις για τα αντίσκηνα έπρεπε να διαθέτει και ειδικά σκαμμένες θέσεις για όλα τα αντικείμενα που χρησιμοποιούσαμε. Καθετί, από τα σακκίδια μέχρι τα ορειβατι-

κά υλικά, έπρεπε να στερεωθεί με ασφάλεια σε παγόβιδες βιδωμένες καλά στον πάγο. Αν κάτι συνέθαινε στη διάρκεια της νύκτας, τα υλικά ή θα ξάνονταν ή θα έπιαρναν τον κατήφορο και τότε θα άρχιζε το καφόνι. Κατά τις εννιά το βράδυ φωλιάζουμε στους πουπουλένιους υπνόσακους και δεν αργεί να μας πάρει ο ύπνος. Η νύκτα περνάει ήσυχα. Στις 4 τα ξημερώματα σηκωνόμαστε να συνεχίσουμε. Ο καιρός έχει ανοίξει, θέλουμε να έχουμε πολλές ώρες μπροστά μας, για να καταφέρουμε να βγούμε από τον παγετώνα και να φθάσουμε σ' ένα συγκεκριμένο σημείο γύρω στα 4500 μέτρα, που μας φαίνεται κατάλληλο για κατασκήνωση.

Ξαναρχίζουν ν' ακούγονται οι σκληροί χτύποι των πιολέ πάνω στις παγωμένες επιφάνειες. Προχωρούμε πιο γρήγορα σήμερα. Γύρω στις 10 το πρωί θλέπουμε πολύ κοντά μας την πλαγιά του βουνού.

Είμαστε σχεδόν στο τέλος. Ένας ακόμα μεγάλος τοίχος μπροστά μας που πρέπει να ξεπεράσουμε. Δύο άτομα ήδη επιχειρούν να τον σκαρφαλώσουν σ' ένα σημείο. Πηγαίνω παραδίπλα και παρατηρώ μια άλλη διαδρομή, που πιστεύω, ότι θα μας οδηγούσε στο ίδιο σημείο. Η διαδρομή ξεκινούσε δύσκολα. Πιο πολύ για παιχνίδι δοκίμασα να αναρριχηθώ. Δύο δύσκολες κινήσεις και είκα ανεβεί. Στο σημείο που βρέθηκα η συνέχεια μου φαινόταν αρκετά πιο εύκολη. Κρεμασμένος στα πιολέ μου αντιλήφθηκα τον Vladimir Shataev να με κοιτάζει απορημένος.

— Τί κάνεις και πώς βρέθηκες εκεί πάνω; μου φωνάζει.

— Έχω την εντύπωση πως από όως και πέρα θα φθάσουμε πιο εύκολα στην κορφούλα μας, του απαντώ.

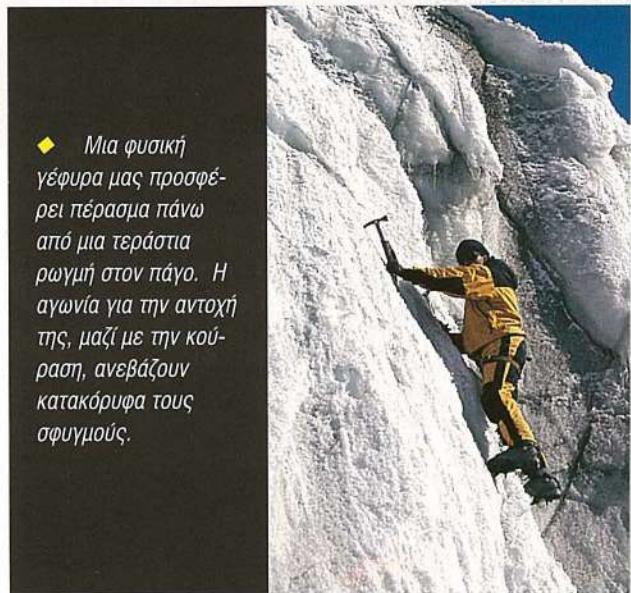
— Εγώ έχω την εντύπωση πως είναι πιο επικίνδυνα, μου λέει.

Του χαμογέλασα και έκανα άλλη μια κίνηση. Στο αμέσως επόμενο δευτερόλεπτο τον έβλεπα καμιά πενηνταριά μέτρα πιο πάνω από μένα.

— Είσαι καλά; τοσίριξε.

134 — Έτσι νομίζω, αποκρίθηκα σαστισμένος.

◆ *Mia φυσική γέφυρα μας προσφέρει πέρασμα πάνω από μια τεράστια ρωγμή στον πάγο. Η αγωνία για την αντοχή της, μαζί με την κούραση, ανεβάζουν κατακόρυφα τους σφυγμούς.*

Δεν είχα χτυπήσει πουθενά, ούτε καν είχα σκίσει - όλως περιέργως - τα ρούχα μου. Έβγαλα ένα μικρό καθρέφτη, που πάντα έχουμε μαζί μας, και έλεγχα το πρόσωπό μου. Ούτε εκεί μου είχε συμβεί τίποτε. Δεν άργησε να μου φύγει το μούδιασμα από τον ψόβο της απότομης πτώσης και με τη βοήθεια ενός σχοινιού που μου πετάξανε, ξανανέβηκα. Εντωμεταξύ, οι σύντροφοί μας έχουν ανοίξει τη διαδρομή στον πάγο και σκαρφαλώνουμε όλοι. Μετά από λίγα ακόμη περάσματα βγαίνουμε από τον παγετώνα και πατάμε επιτέλους χιόνι. Σταματάμε για αναδιοργάνωση, μαζεύουμε όλα τα υλικά και εξαρτήματα του πάγου και ξεκινάμε. Με αργά

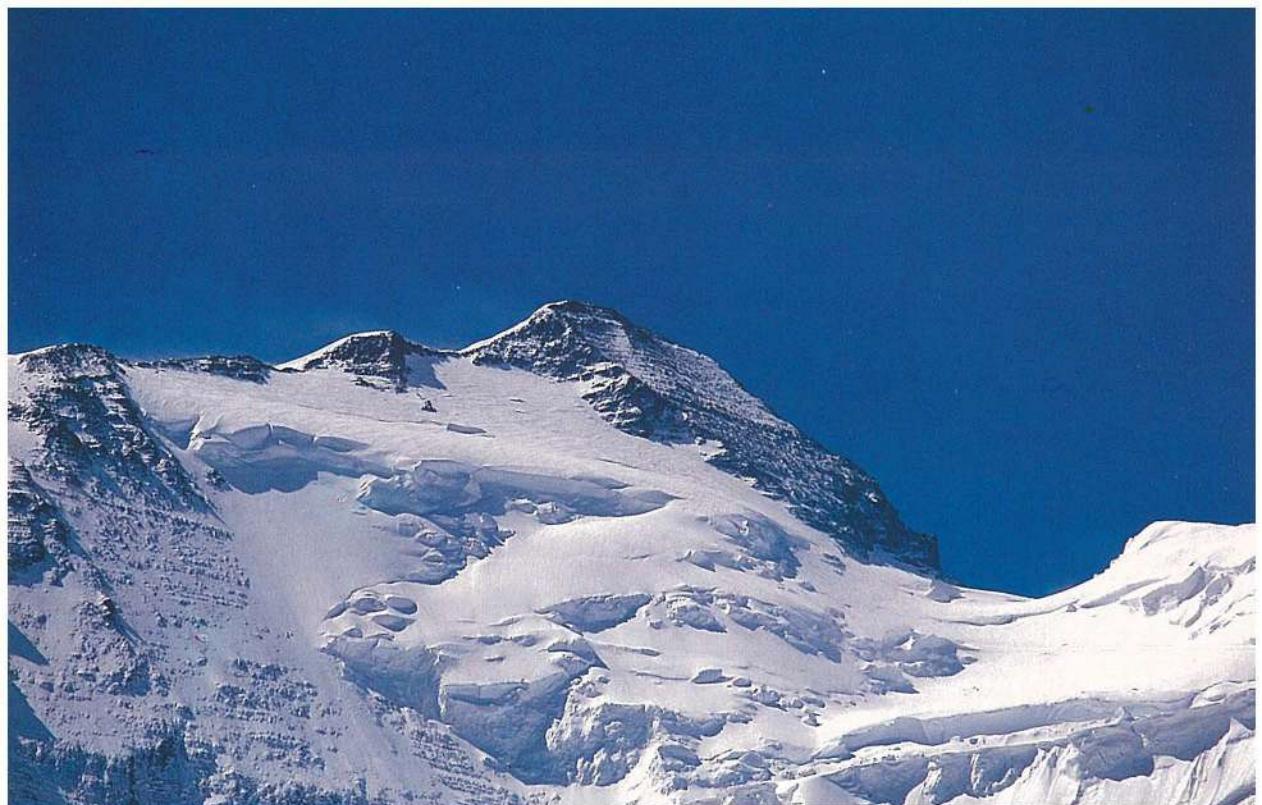

◆ Κατασκήνωση στα 4.600 μ. Όσο ακόμα χτυπάει ο ήλιος και η θερμοκρασία είναι ανεκτή, πρέπει να οργανωθούμε και κυρίως να δέσουμε καλά τα αντίσκηνα. Μόνον έτσι θα περάσει ξεκούραστα κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες.

βήματα τραβερσάρουμε τη ρίζα του βουνού, για ν' αρχίσουμε ν' ανηφορίζουμε λίγο νοτιότερα, που γινόταν πιο ομαλό. Καθώς περπατάμε, έχουμε στο πλάι μας την απότομη Β.Δ. πλευρά του βουνού. Ο κίνδυνος κατολίσθησης είναι πραγματικά μεγάλος. Σε ένα σημείο σταματάμε. Παρατηρούμε ανήσυχοι από πάνω μας τεράστια κοτρώνια κολλημένα στα τοιχώματα, θαρρείς και αντιστέκονταν στη βαρύτητα. Μπροστά μας τώρα υπάρχει ένα πέρασμα, ένας στενός βράχινος διάδρομος γύρω στα 100 μέτρα. Αν κάτι επεφτει από πάνω, σίγουρα θα κατέληγε εκεί μέσα. Εάν δεν μας πέσει εδώ το βουνό στο κεφάλι, θα ανεβούμε εμείς στο δικό του, σκέφτομαι. Με ταχύτητα, που θα θαύμαζαν πολλοί δρομείς αντοχής, διατρέχουμε αυτό το πέρασμα. Από εκεί και έπειτα τα πράγματα γίνονται ασφαλή. Αργά το μεσημέρι, ένας - ένας καταφθάνουμε στο σημείο, που από μακριά είκαμε επιλέξει για κατασκήνωση. Είναι όντως ιδανικό, με υπέροχη θέα στις ψηλές κορφές και στους παγετώνες. Στήνονται τα αντίσκηνα και οι καυστήρες πάίρνουν μπρος, μετατρέποντας το χιόνι σε νερό απαραίτητο για ροφήματα και

φαγητό. Για φαγητό χρησιμοποιούμε ειδικές αιφυδατωμένες τροφές, που απλά συμπληρώνονται με νερό και γίνονται γεύματα. Το βράδυ, χωμένοι μέσα στα ζεστά, φουσκωτά, πουπουλένια μπουφάν και παντελόνια, καθόμαστε ήρεμοι απολαμβάνοντας ζεστό τσάι. Η θέα είναι καταπληκτική. Καθώς αρχίζει να σκοτεινιάζει, οι τελευταίες ακτίνες φωτίζουν τις ψηλές κορφές. Απέναντι μας στα 500 μέτρα η κορυφή COMMUNISM. Μέσα στο σκοτάδι που πέφτει, ξεχωρίζει καθαρά μόνον το τελευταίο κομμάτι της μ' ένα χρώμα κατακόκκινο. Μαζί με το σκοτάδι πέφτει και η θερμοκρασία. Την τελευταία φορά που είδα το θερμόμετρό μου, ο υδράργυρος έδειχνε -23°C. Κάνω μια προσπάθεια να μπω μέσα στον υπνόσακκο. Δεν ήταν και τόσο απλό. Ήδη εκεί μέσα υπήρχαν διάφορα πράγματα, που λόγω του ψύχους δεν μπορούσαν να μείνουν έξω. Παγούρια με νερό, φωτογραφική μηχανή, εσωτερικά παπούτσακια από τις ορειβατικές αρβύλες, ρούχα για στέγνωμα, ένας μικρός συνωστισμός. Με πήρε ο ύπνος με χαρούμενα συναισθήματα. Αν αύριο όλα πηγαίναν καλά, θ' ανεβαίναμε στην κορυφή.

- ◆ "COMMUNISM", η ψηλότερη κορυφή των Παμίρ (7.495 μ.) Την ανεβήκαμε ένα χρόνο πριν στα πλαίσια της προετοιμασίας της Εθνικής Ομάδας για την κατάκτηση της ψηλότερης κορυφής του πλανήτη Έβερεστ (8.848 μ.)
- ◆ Τελευταία μέτρα πριν την κορυφή. Ο καιρός απειλεί με αλλαγή και μόνη όμως η θέα της κορυφής βοηθάει το ένα πόδι μας να κινείται μπροστά από το άλλο.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ

Το πρωινό ξημερώνει άφογο. Μπροστά μας έχουμε ν' ανέβουμε μια πολύ απότομη "σάρα" (πρόκειται για πλαγιές καλυμμένες από πέτρες διαφόρων μεγεθών, που πρέχονται από κατολισθήσεις). Δύσκολο ξεκίνημα. Η σάρα αυτή ήταν η πιο παράξενη, που είχα ποτέ συναντήσει. Οι πέτρες της ήταν κυρίως μεγάλες (από 0.5 έως 1.5 κυβικό μέτρο) και ενώ έπρεπε να είναι σταθερές, σ' αυτή την περίπτωση δεν ήταν.

Η θερμοκρασία καμηλή, μα ο ιδρώτας άφθονος. Μεγάλα βράχια κρέμονται απειλητικά από πάνω μας. Σ' αυτές τις περιπτώσεις χρειάζεσαι δύο πράγματα, ψυχραίμια και αδιαφορία. Σε τρεις ώρες περνάμε τη σάρα και φθάνουμε σε μια παγωμένη πλαγιά.

Τοιμάψαμε ξηρούς καρπούς και σοκολάτα, πίνουμε νερό, φοράμε τα κραμπόν και συνεχίζουμε. Πλησιάζουμε στα 5000 μέτρα, η αναπνοή αρχίζει να γίνεται πιο δύσκολη, τα βήματα αργά.

Περνούν οι ώρες και ο αργός, σταθερός ρυθμός των βημάτων μας ανεβάζει συνέχεια. Κατά το μεσημέρι φθάνουμε στα 5200 μέτρα. Από εδώ βλέπουμε την κορυφή.

Είναι ακόμη αρκετά μακριά. Βρισκόμαστε πάνω σε μια κόψη, δεξιά κι αριστερά μας υπάρχουν παγωμένες πλαγιές. Από δω αλλάζουμε κατεύθυνση και ανηφορίζουμε την τελευταία πλαγιά, που θα μας οδηγήσει στον στόχο. Ξεκουραζόμαστε λίγο κι αμέσως συνεχίζουμε. Το χιόνι έχει μαλακώσει, κάθε βήμα βουλιάζει γύρω στα 15 εκ. Αυτό μας δυσκολεύει πολύ, καθώς κάτω από το χιόνι υπάρχει πάγος, που μας υποχρεώνει να φοράμε τα κραμπόν. Ανεβαίνουμε δεμένοι ανά δύο-τρία άτομα. Σε ορισμένα σημεία υπάρχουν ρήγματα - παγίδες. Τα εντοπίζουμε και τα περνάμε προσεκτικά. Οι στάσεις για να κατεβάζουμε τους σφυγμούς, γίνονται ολοένα και συχνότερες. Παρ' όλα αυτά ο καιρός διατηρείται άφογος. Οι

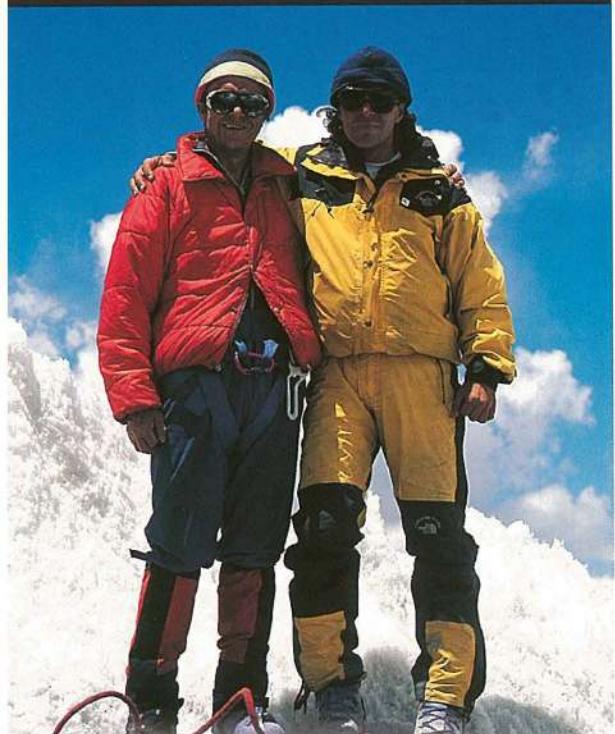
τεράστιοι παγετώνες στα πόδια μας και οι χαμηλότερες κορφές συνθέτουν ένα εκπληκτικό πανόραμα. Γύρω στις 15.00 φθάνουμε στην τελευταία πλαγιά. Διακόσια - τριακόσια μέτρα ακόμη. Σε λίγα λεπτά πατάμε στην κορυφή. Η χαρά αρχίζει να ξεχειλίζει μέσα μας. Κάτι τέτοιες στιγμές η δραστηριότητα της ορειβασίας μετουσιώνεται σε ψυχική ανάταση. 'Ένας ένας πατάμε στην κορυφή, αγκαλιαζόμαστε, συγχαίρουμε ο ένας τον άλλον. Στιγμές όμορφες, γεμάτες.

Ο καιρός αλλάζει, σύννεφα μαζεύονται στον ουρανό, απειλούν να μας κόψουν την πανέμορφη θέα. Αρχίζει κιόλας να χιονίζει, σταματάει για λίγο και αμέσως ξαναρχίζει. Με βαρειά καρδιά αποφασίζουμε να κάνουμε γρήγορα. Υπάρχει ακόμα και η επιστροφή, που με άσχημες καιρικές συνθήκες, θα μπορούσε να γίνει ιδιαίτερα δύσκολη. Καρφώνουμε την αναμνηστική πλακέτα, ακολουθούν οι καθιερωμένες φωτογραφίες με τις σημαίες των χωρών μας. Τέλος υπογράφουμε δύο σ' ένα χαρτί. Έτσι συνθίζεται, όταν ανεβαίνεις πρώτος μια κορυφή και της δίνεις όνομα. Από εδώ και στο εξής αυτή η κορυφή έχει όνομα, θα λέγεται "ΠΙΕΡ ΝΤΕ ΚΟΥΜΠΕΡΤΕΝ".

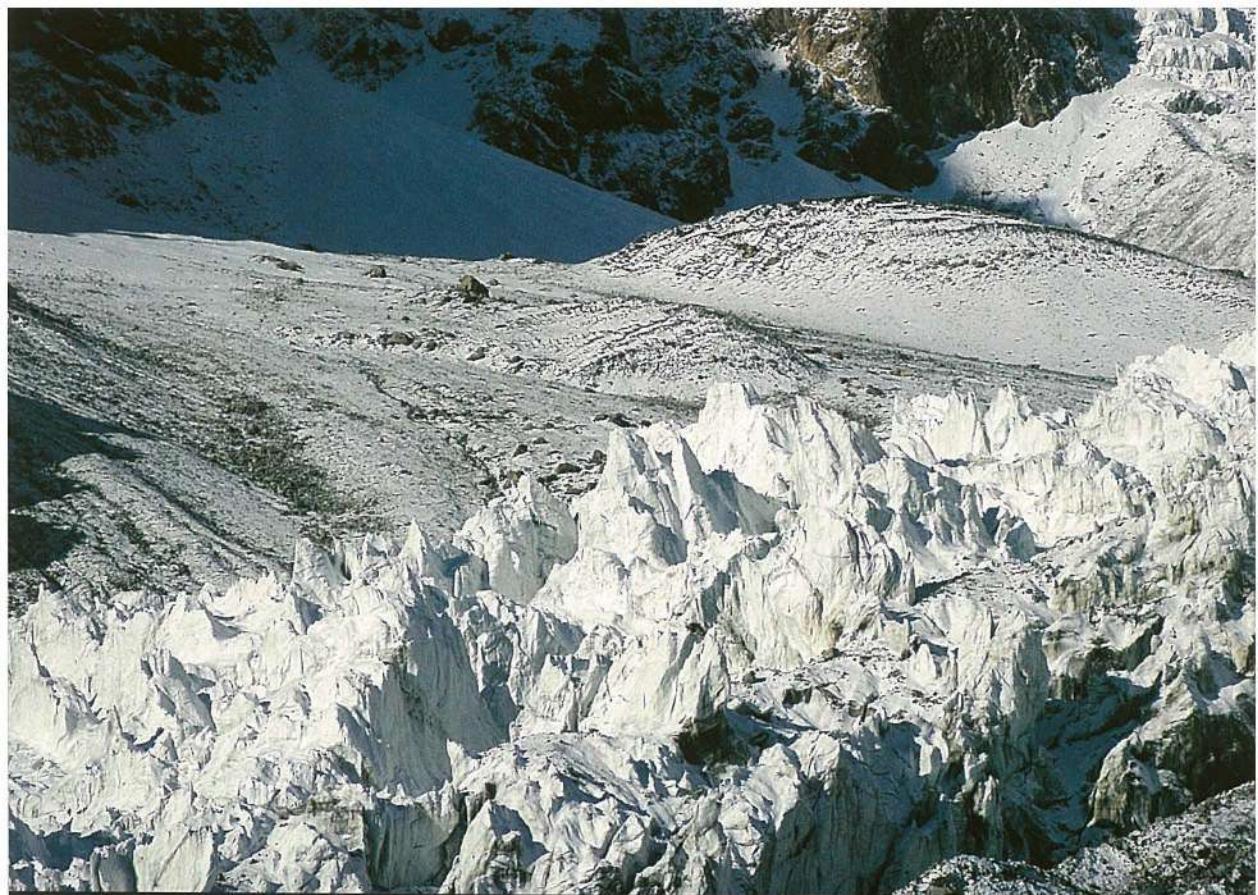

- ◆ Η ανάβαση στην κορυφή Πιέρ Ντε Κουμπερτέν πραγματοποιήθηκε από την Βορειοανατολική κόψη (αριστερά στην φωτογραφία).
- ◆ Για τους πρωτοπόρους των επικίνδυνων αποστολών στα Ιμαλαΐα λέγεται το εξής: Καλοί αλπινιστές υπάρχουν πολλοί, μεγάλοι σε ηλικία καλοί αλπινιστές υπάρχουν ελάχιστοι".

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Η απειλητική αλλαγή του καιρού μας υποχρεώνει να ξεκινήσουμε την κατάβαση χωρίς αναβολή. Ο ρυθμός τώρα είναι πολύ γρήγορος. Μέσα σε δυόμιση ώρες κατεβαίνουμε μέχρι την σάρα. Αποφασίζουμε, αν το επιτρέψει η αντοχή μας, να προσπαθήσουμε να φθάσουμε μέχρι την κατασκήνωση βάσης. Στη σάρα η κατάβαση απεδείχθη ιδιαίτερα δύσκολη. Κάποια στιγμή άκουσα από πάνω μου έναν εκκωφαντικό θόρυβο. Γύρισα το κεφάλι και δεν πίστευα στα μάτια μου. Από πάρα πολύ ψηλά (μια υψημετρική διαφορά γύρω στα 500 μέτρα), απίστευτα μεγάλα βράχια είχαν ξεκολλήσει κι είχαν ξεκινήσει να πέφτουν. Τα δύο μεγαλύτερα πρέπει να 'ταν όσο ένα λεωφορείο το καθένα. Αρχικά πήγα να κινηθώ προς την αντίθετη κατεύθυνση απ' αυτήν που εκτιμούσα, ότι θα περάσουν. Μέσα στα μεγάλης διάρκειας δέκατα του δευτερολέπτου, άλλαξα γνώμη. Το θεώρησα μάταιο και αποφάσισα να γυρίσω να τα κοιτάξω, για να μπορέσω να τα αποφύγω. Ήμουν τυχερός. Τελικά κανένας βράχος δεν πέρασε από πάνω μου. Μερικοί, από τους δεκάδες που πέσαν, πέρασαν αριστερά μου σε απόσταση μόλις 50 μέτρων. Απέμεινα με ανοιχτό το στόμα. Έκα ζήσει αρκετές κατολισθήσεις αλλά τέτοια, δεν θα μπορούσα ποτέ να φαντασθώ. Όταν τέλειωσε ο σεισμός που επακολούθησε και

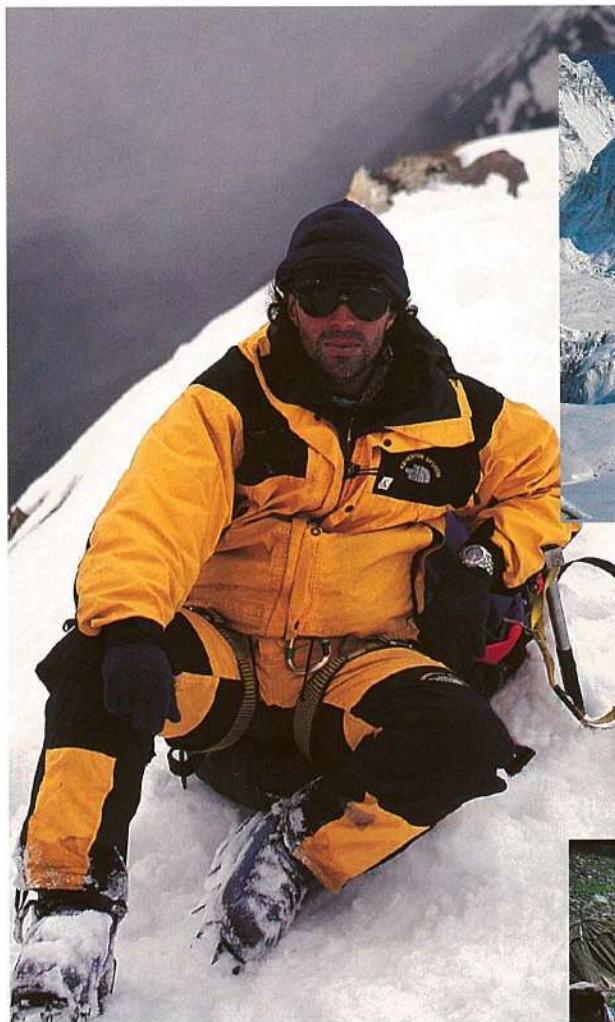

◆ Αιώνιοι πάγοι ορθώνουν τα αιχμηρά τους σχήματα στις πλαγιές των Παμίρ.

◆ Πολλές ήταν οι φορές που οι ρωσικές μπαλάντες έντυναν με ήχο τα εκπληκτικά τοπία που αντικρύζαμε.

καταλάγιασε η φοβερή σκόνη, άρχισαν και πάλι να κατεβαίνουν οι σφυγμοί μου. Περίμενα τους υπόλοιπους, που ήταν και αυτοί σαστισμένοι, παρόλο που δεν ήταν τόσο κοντά. Μετά απ' αυτό η διαδρομή που αποφασίσαμε ν' ακολουθήσουμε ήταν μακρύτερη αλλά κάπως ασφαλέστερη. Άνετα πια διασχίσαμε τον παγετώνα αναγνωρίζοντας τα περάσματα που είχαμε σημαδέψει. Αργά το βράδυ φθάσαμε στη βάση μας. Εξουθενώμενοι. Μας υποδέχθηκαν θερμά, ενώ το ακορντεόν του Άλεκ, του μάγειρα έπαιζε τον "Ζορμπά". Ακολούθησε ένα καταπληκτικό γεύμα, που θύμισε κατάληξη μιας περιπέτειας του "ΑΣΤΕΡΙΞ".

↖ ПАМИР COMMUNISM
7.500m.
Αύγουστος 1995

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σύντομα, ως συνήθως, έφθασαν οι γλυκόπικρες στηγμές του αποχαιρετισμού. Τα λόγια λίγα, τα βλέμματα γεμάτα, θερμά αγκαλιάσματα. Μέσα από το φινιστρίνι του ελικοπτέρου ρίχνω πις τελευταίες ματιές. Οι έλικες αρχίζουν να περιστρέφονται βαριά. Αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη ταχύτητα, σκορπίζουν τα πάντα γύρω τους. Θαρρείς κι έχουν βαλθεί να διασκορπίσουν στο χώρο των αναμνήσεων, όλα όσα συνέβησαν αυτές τις μέρες. Το βαρύ σκάφος σηκώνεται, διασχίζει με μιας το οροπέδιο και βουτάει σε μια μεγάλη χαράδρα. Γυρνάμε... Όλα τα έχουν περάσει στο συμβατικό χρόνο του παρελθόντος.

IMAЛАIA KASMIRIA
КОРУФΗ "WHITE NEEDLE"
6.600m.

Εκπρόσωπος της Ελλάδας σε διεθνή ορειβατική αποστολή νέων.
Αύγουστος 1989

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ

◀ **ΙΜΑΛΑΙΑ - TIEN SHAN
ΚΟΡΥΦΗ KHAN TENERI
7.010m.**

Συμμετοχή σε αποστολή
του Σ.Χ.Ο. Λάρισας.

Μοναχική ανάβαση στην
κορυφή. Η κορυφή συγκα-
ταλέγεται στις δύσκολες
και επικίνδυνες.

▶ **ΠΑΜΙΡ
ΚΟΡΥΦΗ KORZENEFSKAGIA
7.105m.**

Ελληνική ομοσπονδιακή αποστολή στα πλαίσια
προετοιμασίας για αποστολή στο Everest (8.848m.)
Ιούλιος 1995

▲ **ΚΙΛΙΜΑΝΤΖΑΡΟ
ΚΟΡΥΦΗ UHURU
5.995m.**

Αρχηγός αποστολής
του Σ.Ε.Ο. Θεσ/νίκης
στο ψηλότερο βουνό
της Αφρικής.

Ιανουάριος 1996

**KENYA ▶
5.199m.**

Αναρριχητική αποστολή της Ο.Λ.Θ.
Ιανουάριος 1988